

RISKZONER

FÖRE / UNDER / EFTER

Innehåll

04 16

Konflikten
i Ukraina

Oversvämningarna
i Pakistan

18 24 26

ERU-
enheter

Olika slags
katastrofer

Torkan i
Kenya

36 40 42

Satelliter
till hjälp

Fyra krisers
förbannelse

Undervisningsmaterial
för Riskzoner

Utgivare: Finlands Röda Kors, Fabriksgatan 1 a, 00140 Helsingfors, www.rodakorset.fi, www.sproppimateriaalit.fi. Producent och ansvarig utgivare: Pekka Reinikainen. Redaktionssekreterare: Sanna Ra.
Texter: Keijo Eklöf, Sirpa Miettinen, Ronja Päivärinta, Leena Reikko, Pekka Reinikainen, Esa Salminen. Fotografier: Terjo Aaltonen, Mirva Helenius, Katie Hope, Aapo Huhta, Jarkko Mikkonen, Ville Palonen,
Esa Salminen, Maria Santto, Maija Tammi, Laura Vesa. Grafiki: Jussi Latvala, JuJu Design. Teckning på mittuppslaget: Mikko Saarainen. Layout: Milla-Maaria Priha, Grano. Tryck: Grano 2022.

Drönarfoto av byn
Kalabaydh i Somalia som
lider av torka och matkris.

Foto: Somaliska Röda Halvmånen

Man får inte misslyckas

Jag skriver denna ledare under mitt besök i Kenya, där den värsta krisen till följd av torka på 40 år härjar. Förenta Nationernas klimatkonferens i Egypten som avslutats bara två veckor tidigare beslutade inrätta en särskild fond som ersätter utvecklingsländerna för de negativa följderna av klimatförändringen.

FN:s COP-konferenser representerar den högsta nivån inom klimatpolitiken, strävan efter en gemensam lägesbild, internationella åtagande och samarbete på en så bred grund som möjligt. Konsekvenserna av besluten träffar Kenya hårdast. Här borde strategierna, åtagandena och planerna realiseras i praktiken.

Diskussionen på internationell nivå förs ofta kring den lägsta gemensamma nämnaren. Representanter från små östater, som havet hotar översvämma, och delegationer från länder vars existens i långt bygger på exploatering av kolväten sitter alla i samma sal. Det finns helt klart ingen gemensam lägesbild länderna emellan, fastän det vetenskapliga samförståndet om den pågående utvecklingen är entydig.

Det var mycket svårt i Egypten att hitta ett samförstånd om kompensationsfonden, och utfästelsen vid klimatkonferensen i Paris att begränsa uppvärmningen till nivån kring 1,5 °C kunde inte alls förnyas.

Det finns många nivåer inom klimatpolitiken. Vi borde kunna begränsa uppvärmningen av klimatet till under den kritiska nivån på 1,5 °C. Oavsett hur man här går tillväga bör man ändå ha beredskap för och anpassa sig till de oundvikliga konsekvenserna av klimatförändringen. Samtidigt måste de som mest direkt påverkas av klimatförändringen övervinna följderna av katastroferna som inträffar.

Kenya ligger i Östafrika och Afrikas horn, där de negativa konsekvenserna av klimatförändringen syns hela tiden. Här upplever man konkret hur goda eller dåliga beslut vi har fattat. Just nu är vitsordet inte så värst högt.

I stället för att vi skulle ha lyckats att minska utsläppen av växthusgaser, har mängden av dem fortsatt att öka i atmosfären. Nya kalkyler visar därtill att bristen i finansieringen av beredskap och anpassning är rentav 85 procent. Vid sidan av otillräcklig finansiering finns det även två andra stora problem. Endast en bråkdel av finansieringen mot klimatförändringen allokteras till länderna som lider eller kommer att lida mest av den. Och resurser styrs allra minst till lokala åtgärder fastän aktionens effekt där är störst. Röda Korset arbetar för att stärka just denna lokala aktion.

Kenya är ett exempel på länder där konsekvenserna av dåliga beslut är kännbara. FN har redan länge fört statistik över de ekonomiska dimensionerna av humanitär nöd. Inte en enda gång medan man fört statistiken har finansieringen av humanitärt bistånd motsvarat behoven, utan man har redan länge utfört biståndsarbete inom ramen för den tillbudsstående minimala finansieringen, medvetna om att en alltför stor del av behovet blir obesvarad.

Lösningen av problemen från klimatförändringen förutsätter att vi använder alla möjligheter att lösa dem. Man får inte misslyckas med att minska utsläppen, eftersom kraven på beredskap och anpassning inte får rymma utom räckhåll. Om vi inte satsar tillräckligt på beredskap och anpassning, räcker resurserna inte till att möta den humanitära nöden som ett misslyckande skulle medföra.

Vi har flera parallella, överlappande, konsekutiva och sinsemellan interaktiva kriser för handen. Den aktuella matkrisen i Afrikas horn är en följd av samverkan mellan klimatförändringen, förlust av biologisk mångfald, Covid-pandemin och konflikten i Ukraina.

Klimatkonferensens oförmåga att förnya målet på 1,5 °C är ett tecken på att blicken hos alla inte ens ännu når tillräckligt långt. Humanitära aktörer som Röda Korset fortsätter ändå sitt arbete så att de lokala följderna av obeslutsamheten hålls på en så låg nivå som möjligt.

Vi arbetar för att man förr eller senare även vid internationella förhandlingsbord inser konsekvenserna av klimatförändringen, som vi ser dagligen på lokal nivå. Här i Kenya har man inte förlorat hoppet.

Kristiina Kumpula
generalsekreterare

Foto: Jarkko Mikkonen

Ukraina

- Huvudstad: Kiev
- Areal: 603,549 km²
- Befolkning: 43,637,000
- Befolkningstäthet: 72.3/km²

Biståndsarbete i industriell skala

När miljoner människor är i rörelse, växer även biståndsoperationens omfattning. Ryssland anföll Ukraina den 24 februari 2022. Innan sommaren hade cirka sex miljoner människor flytt landet och nästan åtta miljoner var flyktingar i sitt eget land.

I december 2022 var läget ett annat: den totala mängden flyktingar hade ökat till 19 miljoner. Den systematiska bombningen av anläggningar för värme- och elproduktion gör att antalet flyktingar under vinter 2022–2023 kan stiga med flera miljoner.

Så här mycket folk har inte sedan andra världskriget varit i rörelse för att hitta skydd och säkerhet undan kriget.

Hur kan man bistå alla dessa människor i rörelse och vem gör det? Hur kommer den som lämnat hemmet åt att sova när färden någonstans alltjämt pågår? Hur vet hen vart hen borde ta vägen? Vad ska hen göra för att kunna äta och dricka?

LOGISTIKENS VÄRLD

Denna artikel visar dig hur invecklad kedjan som kallas logistik är. I början av kedjan finns det någon som ger penningbidrag eller biståndsförnödenheter för att hjälpa någon i knipa. I slutänden borde pengarna eller förnödenheterna vara hos en person som behöver mest hjälp utan att givaren behöver grubbla över huruvida biståndet nådde fram.

Röda Korsets första logistiska enhet för katastrofberedskap åkte

till Ukraina redan i början av mars på inbjudan av Internationella Röda Korset. Yrkesmänniskor med lång erfarenhet av logistik var med. De hade erfarenhet av katastrofbistånd, från Afrika till Amerika och Europa till Asien.

HUVUDLAGRET ÄR KÄRNAN I ALLT

Logistikenheten har som uppgift att organisera transport och lagring av internationella Röda Korsets materiella bistånd, och att bygga en kedja som kan fungera rentav i flera år.

Kedjan måste kunna byggas så att varorna kommer till rätt plats i rätt tid och så att allt kan spåras vid behov.

Lublin i Polen, nära gränsen till Ukraina, är ett av internationella Röda Korsets huvudlager för operationen i Ukraina.

Tidigt en morgon lastar frivilliga från polska Röda Korset papplådor på långtradare till Ukraina: ris, makaroner, kött-, fisk- och grönsakskonserver.

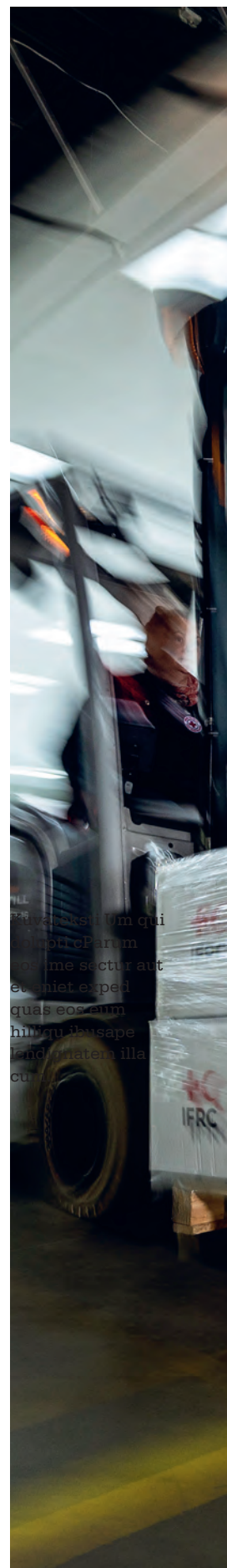
Bredvid finns torn av lådor med andra biståndsförnödenheter för hygienbehoven hos småbarn och vuxna: det är fråga om tio- eller rentav hundratusentals lådor. Detta är biståndsarbete i industriell skala. Logistikern har en nyckelposition.

Förnödenheterna skickas härifrån allt efter behov och beställningar, ibland till flyktingar i grannländerna till Ukraina, ibland till flyktingarna inom landet.

KEDJAN MÅSTE KUNNA BYGGAS SÅ ATT VARORNA KOMMER TILL RÄTT PLATS I RÄTT TID OCH SÅ ATT ALLT KAN SPÅRAS VID BEHOV.

Biståndsarbetet vid till exempel naturkatastrofer utförs oftast i ett eller högst två länder, men för operationen i Ukraina är läget ett annat. Genast när konflikten började i slutet av februari flydde ukrainare till Polen, Slovakien, Rumänien, Moldova och Ungern där de var i behov av snabb nödhjälp. Beroende på vad som hänt på fronten har människorna fortsatt vara i rörelse: några har återvänt, andra däremot gett sig vidare.

Detta krävde mycket av Röda Korsets nationella föreningar, och snabbt: man borde ge mat och dryck, organisera nödinkvarteringar, ge första hjälpen och psykiskt stöd, hygienartiklar och kläder att klä på sig. Ukrainska Röda Korsets team med frivilliga för katastrofbiståndet hade jour dygnet runt på gränsövergångsställena i flera veckor och hjälpte flyktingarna vidare. Det finns alltjämt många flyktingar i grannländerna till Ukraina.

Röda Korsets stora lager i Lublin i Polen är fullt med biståndsförnödenheter på väg till Ukraina: hygienpaket, pasta, ris samt konserver med vegetabilier, kött och fisk. Avancerade experter i logistik ser till att varorna pålitligt når de som behöver dem mest.

Så här fungerar nödhjälpen

Finlands Röda Kors har flera enheter för katastrofberedskap. Officiellt heter de Emergency Response Unit, eller vardagligt ERU bland bistandsarbetarna. FRK har ERU-enheter med logistik, hälsa och datakommunikation som specialitet. Utrustningen för dem finns på FRK:s centrallager i Kalkku i Tammerfors, och personalreserven finns på sina egna arbetsplatser på olika håll i Finland.

När det behövs hjälp av en stor organisation plingar en fråga om vilja och beredskap att ge sig iväg i telefonen hos personreserven. Då har Röda Korset eller Röda Halvmånen i ett land i nöd redan beslutat att de behöver mer resurser: Man ger sig inte iväg någonstans utan att en lokal part har bätt om det.

Internationella Röda Korset koordinerar arbetet på ERU-enheterna. Enheterna är bara några månader på plats och överläter sedan system de ställt upp till den lokala systerorganisationen.

Rotationen av grupperna i katastrofberedskap pågår aldrig i månader, utan endast i några veckor. När bistandsarbetarna anländer genast efter att en katastrof har inträffat är arbetsdagarna långa, inga timmar räknas och man hinner vanligtvis inte ha några lediga dagar. Teamen byts därför ut var fjärde till sjätte vecka.

Finlands Röda Kors logistikcentral har färdigt förpackade nödhjälpsenheter klara att skickas iväg när larmet går.

Reima Larki är
administrations-
delegat på Röda
Korsets lager
i Lublin i Polen.
Han ansvarar för
lageroperationens
ekonomi och för
hanteringen av
byråkratin för
olika tillstånd
och avtal.

ETT NYTT LÄGE

”Att det finns verksamhet i många länder förändrar operationen så att det är svårt att skapa sig en bild av var de som behöver hjälp befinner sig i ett givet ögonblick. De kan befinna sig på mottagningscentraler eller på en privat inkvartering. Distributionen pågår hela tiden i alla länder som på något sätt berörs av krisen. Vi bygger nu en logistikkedja för framtiden från Polen till Ukraina, därför att det här kommer att bli en långvarig operation. Självt tror jag att den börjar på allvar först när kriget är över”, tror **Jussi Halonen**, som ledde en andra rotation av logistikteamet i Ukraina och Polen.

Halonen ser också andra skillnader – svagheter i tidigare upplevelser i Haiti, Pakistan, Filippinerna, Jordanien, Indonesien, Nepal, Bahamas och Tunisien.

”Nu agerar man i helt organiserade stater, som fungerar efter normala logistikregler och pappersarbeten. I naturkatastrofområden är det ofta så att material tas emot på fältet, förtullas och distribueras efter eget system. Här är saker och ting annorlunda. Vi har till exempel tillgång till kommersiella lager med helt avvikande praxis och man ska agera enligt dem.”

I ett bakre rum i lagret i Lublin har även administrationsdelegat **Reima Larki** sin arbetsplats. Alla tänkbara avtalsärenden och ekonomiska ärenden finns på hans bord och utan dem skulle varorna inte röra sig någonsans.

”Läget kompliceras när flera länder deltar och ett är i krig. Det finns först och främst tre valutor: euro i Europa, zloty i Polen och hryvnia i Ukraina. Det är en sak att beakta till vardags”, säger Larki.

Detta är hans tolfte kommandering och även en lättare, jämfört med många tidigare.

”Vi är i Europa, dels är tidsskillnaden mellan Lublin och Finland bara en timme, dels är det enkelt att verka i ett EU-land. Naturkatastrofer medför ofta mycken förstörelse, medan internet och övriga tjänster däremot fungerar här.”

Kommunikationsdelegat
Leena Reikko
rapporterar om
biståndsarbetet
som sker med
donerade medel
i den ukrainska
konflikten.

OVANLIG KOMMANDOCENTRAL

Ett konferensrum på ett hotell i Lviv fungerar som logistikcentral för Röda Korset, men det ser inte ut som ett högkvarter för intensiv verksamhet. Borden står långt ifrån varandra och människorna vid dem sitter böjda över sina bärbara datorer eller talar i telefon. En försöker reda ut hur en privatbil bäst kan ta sig från lagret i Polen till Ukraina utan lång väntan, medan en annan reder ut var det kunde finnas tillräckligt med lagerutrymme. Man försöker göra Lviv till ett lagercentrum dit varor kunde hämtas utan mellanstopp i Polen.

”Jämfört med tidigare kommanderingar är det här en mycket stor operation. Mängderna varor som ska beställas är väldiga, rentav hundratusentals enheter”, berättar logistiker **Ari Seppälä** i Lviv.

En annan skillnad jämfört med andra kommanderingar är att agera i ett land i krig. Det har varit relativt lugnt i Lviv, men även här rubbar flyglarm både arbetsdagen och nattsömnerna.

”Under krisen i Syrien arbetade jag på ett flyktingläger i Jordanien och Grekland, men den egentliga krisen var långt borta. Flyglarm ljuder dagligen i Ukraina. Jag har inte tidigare varit så här nära ett krig”, konstaterar Ari Seppälä. Han tillägger genast att han inte är rädd, emedan han litar på organisationens säkerhetsarrangemang. Man torde kunna tro på Seppälä, eftersom han till vardags jobbar som säkerhetschef för Suomen Rakennuskone i Kevitsas gruva i Sodankylä i Finland.

I ett land i krig kan saker och förhållandena snabbt förändras. Under vårens lopp blev det avsevärt svårare att få tag i bränsle i Ukraina och detta vållade mycket huvudbry. Ukrainska män får inte lämna landet, vilket gör det svårare att hitta bilförare – en del av arbetet är att hämta biståndsartiklar från lagren i Polen.

VARJE FÖRSÄNDELSE KRÄVER MYCKET ARBETE VID FRAMKOMSTEN INNAN HJÄLPEN NÅR NÅGON SOM BEHÖVER DEN MEST.

”Vid naturkatastrofer är den första månaden oftast tämligen fri för biståndsleverantörer och det är lätt att hämta biståndsförnödenheter till landet. Kriget gör att även detta är helt annorlunda. Myndigheterna i Ukraina är naturligtvis mycket noggranna med vem som får varor till Ukraina och vad de innehåller. Kontrollen vid olika punkter är mycket noggrann, alla ska kunna bevisa sin sak”, vet Jussi Halonen.

HJÄLPEN NÅR FRAM

Krisen i Ukraina väckte en enorm vilja att hjälpa, det samlades många olika biståndsförsändelser till människorna mitt i nöden. Varje försändelse kräver mycket arbete vid framkomsten innan hjälpen når den som behöver den mest.

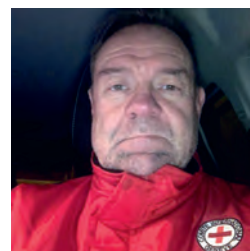
”Envar hjälper enligt sin uppfattning på bästa sätt, men för mindre aktörer kan resurserna ta slut i förtid och biståndet blir kvar någonstans där det kan bli ett problem. Vi är en stor och stark organisation med yrkespersoner och väldigt mycket kunskande. När jag ger mig iväg härifrån kommer det en annan yrkesperson i stället. Det garanterar kontinuiteten”, tror **Keijo Eklöf**.

Även transparensen i verksamheten garanterar kontinuitet.

”Som logistiker har vi uppgiften att se till att materialet finns på rätt plats i rätt tid, och vi kan även rapportera om det för donatorerna. Det är en mycket viktig uppgift att transparensen upprätthålls”, ubderstryker Jussi Halonen.

I maj förmedlade FRK tre miljoner euro till internationella Röda Korsets program för kontanta bidrag och med det hjälper man såväl flyktingar inom landet som de som flytt till grannländerna. Bidraget laddas till betalkort och då kan personen skaffa sig ett bistånd som är för just dennes behov. På så sätt kan hen även i ett sårbart läge bevara sin självbestämmanderätt och värdighet. ■

Keijo Eklöf

Keijo Eklöf, finländsk medarbetare vid Röda Korsets internationella kommitté (ICRC), tog denna selfie när han satt i hytten i den främsta bilen i bilkolonnen och väntade på att de övriga bilarna i lastbilskolonnen skulle köra genom en vägspärr. Keijo knackade ner följande tankar i mobilen, en kväll i ett slaskigt och mörkt Ukraina:

”Jag sitter i den främsta bilen och väntar på att även konvojen bakom mig kommer igenom vägspärren.

Sällan men med jämna mellanrum kommer det bilar från motsatt riktning på väg mot gränsen. Vad man nu här i mörkret kan se, sitter det för det mesta barn och kvinnor i dem. Utrymmet som blivit över efter passagerarna har fyllts med påsar, kassar och resväskor.

En del av infrastrukturen i Ukraina har skadats och miljontals människor är även i denna stund utan vatten, el och värme.

Det regnar för femte dagen i rad och termometern visar -2 grader. Vägen är täckt av slask och bilen helt övertäckt av is. Det blåser oavbrutet. När man stannar bilen kallnar hytten inom 15 minuter. Vintern har inte ens börjat, men blåsten tränger in överallt och man har inte lust att gå ut.

Efter stunds väntan fortsätter vi färden med kolonnen och når vårt inkvarteringsställe där entréhallen och korridorerna är kalla. Det är kanske 14 grader varmt på rummen och strömmen bryts den första timmen ett par gånger. Man ids inte gå i duschen, det finns inget varmt vatten.

Jag tar reda på nödutgångarna och var bombskyddet finns, ifall flyglarmet går på natten. Situationen för oss biståndsarbetare är dock privilegierad jämfört med många lokala människor.

Denna ständiga osäkerhet dikteras av omständigheterna, som man inte kommer undan. Någon ser till sina närmaste, en annan försöker hålla sin företagsverksamhet igång och en tredje har inte kraft att ge sig iväg. Det finns många skäl och var och ens beslut att ge sig iväg eller stanna kvar måste respekteras på samma sätt”.

Oförglömliga Uzhorod

Biståndsarbetare Sirpa Miettinen förde dagbok våren 2022 i Ukraina.

MÅNDAG 11.4.2022

För några dagar sedan fick jag veta att jag antagits som hälsodelegat till österrikiska Röda Korsets team i Ukraina. Österrikarna har en lång tradition av att stödja ukrainska Röda Korset, särskilt efter händelserna 2014. Våren 2022 var österrikarna på plats i Transkarpatien, vid gränsen mellan Ungern och Slovakien, snart efter att Rysslands anfall börjat. De delade ut nödhjälp till ukrainare som flydde till området, undan kriget.

Det österrikiska teamet behövde yrkespersoner inom hälsovården, eftersom befolkningen i området nästan dubblats. Även under normala förhållanden hade den primära hälsovården varit otillräcklig. Nu rörde kriget till läget ytterligare och ukrainska Röda Korset hade bett om hjälp.

Det var min uppgift att ta fram metoder med vilka österrikiska Röda Korset skulle kunna stödja hälsovården i området. Det nya läget gjorde mig en aning nervös, för fastän jag tidigare hade deltagit i internationella Röda Korsets och FRK:s uppgifter

skulle jag nu för första gången sluta mig till biståndsteamet hos ett "främmande" nationellt Röda Kors.

Reseplanerna har redan många gånger växlat. Introduktionen på kvällen visade att vi skulle resa redan i övermorgon tillsammans med fotograf **Ville Palonen**. Via Teams verkade han vara en prima typ och han visade sig senare vara alla tiders. Även informatör **Leena Reikko** skulle ansluta sig till teamet något senare och det var en riktigt glad nyhet. En gammal god bekant från tidigare kommenderingar!

Någon arbetskamrat har fått veta om min avfärd och frågar om jag är tokig, och är jag inte rädd för att åka till Ukraina. Jag svarar att det är jag inte. I själva verket får jag i Ukraina göra jobbet som jag kan och utbildats till.

TISDAG 12.4. PÅ KVÄLLEN EFTER ARBETSDAGEN

Det bekräftades att jag och Ville reser med morgonflyget till Wien, där vi ska vara en dag. Där ska österrikiska

Röda Korset ge oss en introduktion och sedan fortsätter vi på fredagen med en leasad bil till Slovakien nära gränsen till Ukraina.

Mitt huvud är som en diversehandel där en flock skrämde markattor har rusat igenom. Nyheterna om Ukraina ekar i bakhuvudet samtidigt som jag försöker hitta senaste nytt i medierna om kriget, Ukraina, Transkarpatien, operationen. Samtidigt grubar sinnet över frågorna kring mitt ordinarie jobb som lärare på ett yrkesinstitut.

Kvickt in med grejerna i kassen! Oj, nej! Mössen har gnagat sönder min gamla trofasta reseväska, som har hjul undertill. En reservväska i stället, inga hjul. Jag gallrar efter en gammal instruktion för packare: Lägg först allt det på sängen som du tror att du behöver under resan. Plocka sedan bort 50 procent av sakerna och därefter ännu hälften av det som finns kvar.

Kvar finns en minimal mängd: vanliga kläder, personliga hygienartiklar, och lägg för säkerhets skull till yllestrumpor och ett underställ i ullsilke i högen. Det råder krigstillstånd i landet: pann- och tältlampor med reservbatterier för elavbrott, och ett par reservströmkällor. Jag slänger med en resemadrass och en lätt sovsäck av modell "Festival" ifall jag måste åka omkring.

Det får räcka!

**MITT HUVUD ÄR SOM EN DIVERSEHANDEL DÄR EN
FLOCK SKRÄMDA MARKATTOR HAR RUSAT IGENOM.
NYHETERNA OM UKRAINA EKAR I BAKHUVUDET
SAMTIDIGT SOM JAG FÖRSÖKER HITTA SENASTE
NYTT I MEDIERNA OM KRIGET, UKRAINA,
TRANSKARPATIEN, OPERATIONEN.**

En bild, tecknad av en liten pojke, på dörren till Röda Korset byrå säger det viktigaste: (MIR (Fred) och en prathubbla ovanför vuxna och ett barn: "Vi önskar en fredlig himmel så att familjerna kan vara tillsammans".

ONSDAG 13.4.

Kassen i bilen! Samma bekanta känsla som ofta tidigare efter att jag packat: vad jag hittar när jag nått fram lär vara en fullständig gåta. På färden till Vanda lägger jag ännu in de sista anteckningarna i Wilma samt smider vårdanvisningar om hundarna till påminnelse för min man. På färden fick jag ännu ett paket bakgrundsuppgifter från FRK samt även ett antal andra arbetsärenden skötta.

Hur lätt jag har det, då jag har familj som kan sköta rutinerna hemma

när det blir att ge sig av: sopor, kylskåpet, ogjorda arbeten! Vissa delegatkollegor måste också tänka på många andra saker. Jag kan lämna ett kaos efter mig!

Mitt pass var på väg att föråldras. Jag hann till polisstationen i tid och fick mig ett snabbpass. I underbart ljusröd färg!

TORSDAG 14.4.

Träff med Ville på flygplatsen i morgongryningen. Han hade hämtat mig en laptop och en telefon. Vi har

Redan 19 gånger som hjälp för medmänniskorna

Sjukskötaren Sirpa Miettinen jobbar med att utbilda närvårdare på yrkesinstitutet Trelu i Kangasala nära Tammerfors. Hon är också en av Finlands mest erfarna humanitära biståndsarbetare. Våren och sommaren 2022 arbetade Sirpa i österrikiska Röda Korsets operation i Uzhorod i Ukraina och hade ansvar för operations hälso-komponenter. Kommenderingen ut i världen var redan den 19:e i ordningen.

Sirpas kortaste biståndsuppdrag var i samband med tsunamin i Indiska oceanen 2004. Hon flög med Röda Korsets finska räddningsexpedition till Phuket i Thailand, och flög genast tillbaka till Helsingfors medan hos skötte finländska skadade på flygplanet. Som längst har Sirpa varit på ett uppdrag i två år, oftast under Röda Korsets emblem.

I Ukraina placerades Sirpa vid gränsen mellan Ungern och Slovakien, i staden Uzhorod, med 125 000 invånare, där befolkningen fördubblats på grund av människor som flyr undan kriget. Där hade hon som uppgift att ta emot Finlands Röda Kors hälsoklinik, samt att inleda åtgärderna för att inrätta nio mobila hälsokliniker för att betjäna regionen i vidare mening. Alla mobila kliniker har sedan dess inrättats och de är i verksamhet.

Sirpa Miettinen.

vardera ett negativt coronatest, så vi tar oss hastigt till gaten och flyger iväg! Ett underbart varmt mottagande i Wien på österrikiska Röda Korsets centralbyrå, och en bra, flera timmars introduktion.

Läget i ett nötskal: Befolkningen har fördubblats efter februari när människor har flytt undan striderna i öst. Det fanns behov av allt kring ett mänsklig liv. Hälsovården orkade ännu på något sätt, men snart kan även en hälsobomb börja ticka.

FREDAG 15.4.

Med leasad bil från Wien genom Slovakien mot ukrainska gränsen. Ville körde, jag var kartläsare. Resan löpte fint genom underbara landskap, vi åkte vilse bara två gånger... Vi träffade vår teamledare **Wolfgang** på kvällskvisten i Kaluza, cirka 35 km från gränsen till Ukraina.

Han berättade för oss om staden Uzhorod i Ukraina och om vårt blivande kontor. Allt – alltså verkligen allt – måste ske via Fru **Ivanna**, verksamhetsledare för ukrainska Röda Korsets (URCS) distriktsbyrå, och med hennes tillstånd.

Delegaterna hamnade genast i ett läge där URCS:s lokala medlemmar måste tänja på sig för att utföra saker som sedan tidigare var helt okända funktioner för dem, åtminstone i denna skala: utdelning av nödhjälp till flyktingar jämte anskaffning och lagring av den, inklusive logistik, för att inte tala om dess uppföljningssystem.

Studio där vi inkvarterats är super fin, balkongen har utsikt över sjön. Vårfåglarnas konserter kan förnimmas. Det är trevligt att jogga i det omkringliggande landskapet. Rummet har också en liten köksvrå. Kylskåpet är förvisso helt tomt och ingen kom ihåg att tipsa oss om att åtminstone köpa frukosttillbehör.

LÖRDAG 16.4.

Till all lycka finns det en kaffeautomat på bottenplanet i byggnaden! Det lönar sig inte att komma och tala med mig på morgonen innan jag hunnit få i mig en kopp eller två med kaffe. Alla platser var stängda på grund av påsken när jag tillsammans med Wolfgang och Ville sökte efter ett frukostställe.

Vi beslöt oss för att köra till Uzhorod. En timme vid gränsen. "Det gick sällsynt kvickt", konstaterade Wolfgang. När vi kom till staden och såg oss omkring, sade jag till Ville: "Jag känner mig hemma redan nu, alldeles genast." En vacker stad som utstrålar historia och natur!

Vi besökte kontoret, som är i samma byggnad som ukrainska Röda Korsets distriktsbyrå. Vi hann med nöd och näppe presentera oss för arbetstagarna och de frivilliga på platsen.

På kvällen tillbaka till Slovakien (nu över 2 timmar vid gränsen). Liksom på morgonen fanns det vid gränsen långa köer med flyktingar till fots som försökte komma till Slovakien. Röda Korsets frivilliga fanns på plats på vardera sidan om gränsen för att hjälpa dem, ge första hjälpen, dela ut mat och dryck, hjälpa med reseffekter och att förflytta barn och äldre.

SÖNDAG 17.4.

Sent omsider kom jag åt e-post och internet. Även telefonen fungerar (kanske)... dagen förlöper med olika introduktionsmöten i Teams. På grund av påsken åkte vi inte till Uzhorod idag.

Jag installerar lydigt appen eTrivoga i telefonen. Den ger flyglarmet på min telefon, ifall jag inte annars skulle höra det. Appen ger larmet en aning fördröjt, cirka en minut efter att sirenerna ljudit i staden. Men det är säkert bra ifall vi någon gång kanske rör oss med bil och inte hör larmet.

MÅNDAG 18.4. VECKORNA 16–17

Vi måste välja huruvida vi ska fortsätta bo i Kaluza eller i stället bo på ett hotell i Uzhorod. Vi valde förstas hotellet hellre än de dagliga gränsövergångar på flera timmar från och till Slovakien. Grejerna ihop, och iväg över gränsen!

I händelse av flyglarm fanns det

Valentina Mitrovtshij är ordförande för ukrainska Röda Korsets avdelning i Uzhorod. Hundratals människor uträttar ärenden dagligen på avdelningens servicecenter.

Maria Kitchenko övervakar packande av matkassar i Röda Korsets lager i Chop i Ukraina. När allt är klart, delas bistånden ut till behövande i staden Rakhivs område.

JAG UNDRADE VAR I ALL VÄRLDEN DESSA MÄNNISKOR, VARS EGET LIV OCH EGNA KÄNSLOR SÄKERT VAR I SPILLROR, HÄMTADE DENNA KRAFT ATT GLATT, VÄNLIGT OCH YTTERST EMPATISKT HJÄLPA ANDRA.

Delegaterna Wolfgang Stöckl (vänster) och Theresa Meyer (höger) från österrikiska Röda Korset för diskussioner med Sirpa Miettinen.

inte heller här någon källare eller liknande i närheten. De bad oss vara på badrummet i händelse av flyglarm... nå nej! Där fanns plats på golvet med huvudet mellan toalettstolen och duschen och benen krökta under tvättstället. Vi måste hitta på någonting annat. Kanske i något skrymsle utan fönster i korridoren inne i hotellet.

Om fönstren inte skramlar mycket och tjocka gardiner stoppar splitter bygger jag mig en skyddsgrop med resemadrassen (till all lycka tog jag den med mig) mellan sängen och klädska-pet. Madrassen står till sist färdigt uppblåst mot klädska-pet. Ett silkespåslakan hänger på den. Jag kan dra fler täcken och dynor från bädden bredvid till min golvbunker.

Vi hinner gå en aning runt i staden till fots. Uzhorod är verkligen vacker, särskilt den gamla delen, som i tiden byggdes på vardera stranden av floden Uzh. Gammal och ny arkitektur i god samsja. Överallt finns det mindre eller

större konstverk smidda av smeder. Man ser alltid något nytt och trevligt även längs en bekant sträcka. Alla butiker tycks vara öppna och de har även ett bra varuutval. Det går också att betala, med vilket betalmedel som helst.

Teamet och samarbetet med österrikiska Röda Korset känns helt fantastiskt. Helt naturligt, alldeles som om jag verkade med finska kollegor: teamledare, och delegater för kontant bistånd, vatten och sanitet.

Under ledning av Röda Korsets och Röda Halvmånens internationella förbund (IFRC) utför man en hälsokartläggning i området, undersöker behov och resurser i området, inväntar resultat och går med vid behov. Det vill säga, nu väntar vi.

Vi hinner stifta närmare bekantskap med URCS pågående verksamhet. Det väckte förundran att det verkligen fanns många frivilliga. Avdelningen i Uzhorod hade ordnat en distributionspunkt framför sin byrå

på innergården till ett museum. Lokala innevånare hämtade kläder och andra förnödenheter dit, och distributionen var verkligen professionellt ordnad i stånd, där det var lätt för flyktingarna att hämta förnödenheter för spädbarn, småbarn, tonåringar och vuxna.

Även österrikiska Röda Korsets hygien- och matpaket delades ut här. De frivilliga som skötte distributionen jämte bokföringen var även de huvudsakligen flyktingar till området. Jag undrade var i all världen dessa människor, vars eget liv och egna känslor säkert var i spillror, hämtade denna kraft att glatt, vänligt och ytterst empatiskt hjälpa andra.

Jag upptäckte en teckning i vattenfärg på avdelningens dörr som tecknats av en liten pojke och som han hämtat dit när han hämtade bistånds-förnödenheter tillsammans med sin mor. På himlen i vattenfärg står det MIR (fred) med stora bokstäver. Två

Oleksandr Bodnar är teamledare för nödresponsheten vid Röda Korset i Uzhorod. De har arbetat 24/7 sedan februari 2022. Erfarenheten har varit hård, men teamet har utfört sitt arbete i god anda.

Frivilliga vid Röda Korset arbetar på Röda Korsets servicecenter i Uzhorod. Ludmila Barkovska i förgrunden sorterar kläder och Oleksiy Krakov i bakgrunden delar ut tio kilograms matpåsar.

Alina Lavrenko är en affärskvinna från Uzhorod. Hon donerade 450 par skor och 600 klädesplagg till hjälp för interna flyktingar inom Ukraina.

vuxna och ett barn står till vänster. En pratbubbla ovanför deras huvuden har texten: "Vi önskar en fredlig himmel så att familjerna kan vara tillsammans". Märket Förbjuden körriktning mitt på bilden mellan himlen och jorden berättar resten. Det blev gråttigt...

Det är verkligen ett stort privilegium att också lära känna första hjälpen-gruppen i området, deras övningar och verksamhet, som bland annat omfattade att bistå vid områdets sju gränsövergångsställen. Av dem hör jag att Fru Ivanna är en järnhård och sträng ledare, men att hon driver arbetstagarnas och de frivilligas intressen som en lejonmoder. Det uppskattar jag!

Det är nu kallare i april än på decennier (till all lycka tog jag ullsilkeskläderna och handskarna med mig). Jag är ibland helt enkelt tvungen att ge mig ut från byrån för att värma mig, fastän jag har många lager kläder på mig.

Jag fick uppleva det första flyglarmet. Vi gick ut från byrån och ner på bottenplanet till en korridor utan fönster, eftersom det inte fanns ett enda skyddsrum i området. De fri-

villiga och anställda bjöd på kaffe och glatt småprat.

Det transkarpatiska hälsoprogrammet omfattade utöver URCS servicecentrum även mobila hälsokliniker för varje lokala avdelning i området. Österrikiska Röda Korset har resurser att satsa på dem (som de gjorde i östra Ukraina sedan 2014).

Men: det finns varken kompetens eller resurser på lokal nivå. Personal kunde anställas med stöd av österrikiska Röda Korset eller IFRC, men systemen på ukrainska Röda Korset eller hos de lokala myndigheterna är inte ännu klara. På nivån för centralbyrån är principiella instruktioner på kommande. I väntan på dem...

Leena, kommunikationsdelegaten, kom till Uzhorod. Vi hann fördriva ett par trevliga kvällar tillsammans och pratade gamla minnen och uppdaterade oss för nuläget. Sedan gav sig hon och Ville iväg mot Lviv och hem till Finland. Jag blev kvar. Hemma är allt väl.

VECKA 18

Så småningom klarnar det hur stora problem den ukrainska hälsovår-

den nu har. Först och främst måste hälften av sjukhusplatserna reserveras för vård av de som kommer från stridsområden. Den grundläggande hälsovården och familjeläkarsystemet är i en enda röra när anställda, läkarna och klienterna rör på sig och systemet klarar inte av förändringar.

En del flyktingar har kanske ännu tillräckliga medel, men snart kommer en tid då läkemedlen för vård av bassjukdomar tar slut även för dem. Funktionerna för moderskaps- och barnrådgivning fungerar inte. Därtill kommer även alla psykiska problem, rusmedels- och narkotikaproblem samt könssjukdomar, som var ett stort problem redan innan kriget.

Vi inledde en bedömning för de mobila hälsoklinikerna över vilken utrustning i enlighet med standardlistan som kunde finnas lokalt eller i Ukraina. Bristen på tolkar var ett stort problem. Unga frivilliga i första hjälpen, av vilka de flesta studerar på universitet i olika branscher, talar nog engelska, men Fru Ivanna vill inte att de används som tolkar inom URCS uppgifter. Ganska förståeligt.

Staden är för varje dag vackrare och jag älskar den mer varje dag!

Många träd blommar och när någgra slutar, öppnar andra sina knoppar. Det har alltid kommit turister hit för att beundra blomsterprakten och fotografera sig under träden. De många skidcentrumen i området har vintertid lockat hit turister. Det finns också fantastiska nationalparker och vandringsleder i bergstrakten. Måtte man bara för ens en stund få komma till bergen!

VECKORNA 19–20

Oleksi har valts till URCS projektchef för hälsoprogrammet i Transkarpatien. En mycket bra och kompetent typ, som talar utomordentlig engelska. Men han har ingen kompetens i hälsovård.

Till syvende och sist fick vi tolken **Nikita** anställd på heltid till österrikiska Röda Korset. Långa filosofiska reflexioner med honom om teman som att vad neutralitet och jämlikhet innebär för ukrainarna i det här läget i Ukraina. Ett svårt tema.

Jag tog fram ett exempel från hälsovården och en fråga som mina egna studerande hade ställt mig: "Om det till exempel kom en pedofil till dig för vård, en som har kidnappat

barn och grovt utnyttjat dem sexuellt, skulle du trots det ändå sköta honom väl?"

Ja, jag skulle kunna sköta honom rentav effektivare än andra så att han säkert återhämtar sig och hamnar inför rätta för att svara för sina dåd. Det innebär inte att jag skulle godkänna hans gärningar. Vi är inte domare.

Fler dagliga möten... Den här byråkratin börjar vara frustrerande, när det hela tiden dyker upp allehanda problem med att värva personal till kliniken och de mobila klinikerna. Hälso- och övriga myndigheter i området har lovat se till saken. Och det måste man lita på.

Jag köpte lyx till min egen bostad: en vattenkokare med vilken man kan koka vatten exempelvis till snabbnudlar, te eller snabbkaffe. Det är redan en stor grej för mig att få kaffe i egen takt!

VECKA 21

Bristen på fordon är ett av de största problemen när man inleder verksamheten för mobila kliniker. Fordon behövs utöver de mobila klinikerna även för den övriga verksamheten,

såsom att distribuera bistånd till skolor, daghem, idrottshallar, dvs. till platser där flyktingarna har bosatt sig. Det behövs bilar också för att transportera patienter till läkare och undersökningar. Österrikarna lovade donera gamla ambulanser.

Fru Ivanna skulle ha velat inleda verksamheten för mobila kliniker samtidigt på alla nio avdelningar. Jag föreslog att man först gör ett försök med en bil (såvida det fås en bil, och rekryteringen av personal fås i skick tillsammans med ukrainska hälsoministeriet), samlar upp erfarenheter och sedan utvecklar verksamheten.

I det här första skedet fanns det så få bilar att tillgå att hon gick med på det. Det första försöket skulle göras inom området för avdelningen i staden Uzhorod. Där inledde vi inofficiella förhandlingar under ledning av Oleksi.

Äntligen fick vi instruktionerna även på ukrainska för den mobila kliniken! Nu kan Oleksi, ytterst överbelastad inom projektet, och hans stridspar Senior Medical Officer ge sig iväg för att skaffa utrustning till de mobila klinikerna.

Röda Korsets hygienförpackning innehåller tvättpulver, tvål, schampo, toalett-papper, tandkräm och andra viktiga produkter.

Röda Korsets matkasse på tio kilogram innehåller olja, saft, pasta, tomat-sås, socker, salami, tuggummi, kex och snabbkaffe samt konserver med kött, bönor och majs.

I DESSA BISTÅNDSPROJEKT – ÄVEN I FATTIGA LÄNDER – HAR JAG ALLTID HAFT UPPFATTNINGEN ATT VI ÄR PÅ PLATS ENDAST FÖR ATT HJÄLPA OCH ATT FÖRESLÅ ALTERNATIV, OCH VID BEHOV VARA TILL STÖD. ENDAST DÅ HAR VI LYCKATS NÄR DEN LOKALA BEFOLKNINGEN KAN SÄGA: "VI GJORDE DET HÄR SJÄLVA."

Förutom Oleksi finns det inte någon på distriktbyrån som man skulle kunna börja bearbeta planen med för de mobila klinikerna. Fru Ivan-na vill inte ännu heller anställa mer personal, utan väntar på att medlen från centralbyrån först har överförts till distriktets konto. Och där är det något som går trögt. Jag tror att det i hela denna långsamma framfart är fråga om att man överallt i landet nu vill rensa ut den jämförelsevis stora korruptionen, och göra saker och ting ordentligt, för säkerhets skull. Jag vet inte.

Nå, men. Vi låter dem göra det på sitt sätt – och helt själva. I dessa biståndsprojekt – även i fattiga länder – har jag alltid haft uppfattningen att vi är på plats endast för att hjälpa och att föreslå alternativ, och vid behov vara till stöd. Vi har lyckats endast då den lokala befolkningen kan säga: "Vi gjorde det här själva."

VECKORNA 22–23

En söndag då alla hade ledig höll österrikiska Röda Korsets kompetenta experter på vatten och sanitet en utbildning för frivilliga om knepen med att rena vatten. Det var verkligen en intressant utbildning där vi alla säkert även själva lärde oss något nytt.

Före det hade de frivilliga även fått utbildning i psykosocial första hjälpen, som de tillämpar i all verksamhet.

Flyktbarn får särskild uppmärksamhet där. Ett särskilt tryggt rum för barnen har ordnats på kliniken, dit de kan komma när till exempel vårdnadshavaren söker hjälp för sina hälsobekymmer, och förstås även annars.

De frivilliga på ukrainska Röda Korset ordnar även regelbundet barnklubbar på mottagningscentrallerna. Där kan man leka, sjunga, spela, spexa och gyckla samt vid behov även tala om allvariga saker. Verkligen viktig verksamhet!

På mina kommenderingar har jag så ofta bevittnat att barn som upp-

levt svårigheter inte längre upplever att de har rätt att sjunga, skratta eller skapa. När man kommit över den tröskeln kan även barnet känna sig bättre. Trots allt som hänt och omgivande sorgsna och bekymrade vuxna!

VECKA 24

Ambulanserna från österrikiska Röda Korset anlände efter dröjsmål över gränsen från Ungern till Ukraina. En del av dem skulle fortsätta färden annorstädes, två blev kvar i Transkarpatien. Det fanns mångahanda problem vad gäller gränsformaliteterna, men även det lärde oss något med tanke på bilar som ska importeras framdeles.

Min kommendering skulle redan ta slut, men jag lovade fortsätta tills en efterträdare anlände. Det hittades en efterträdare och vi har ofta haft kontakt via samtal på WhatsApp. En underbart skrattande person med gott humör! Passar säkert in här.

Jag uppmanade hen att ta med snabbnudlar och gröt, om hon ibland vill äta för sig själv på hotellrummet. Och en nagelborste! Vid sandalföre måst man tvätta fötterna ofta och sköta dem väl. Om man här hittar en nagelborste är den så mjuk att den antagligen fungerar bättre som pensel för bakning

VECKA 25

På dessa kommenderingar har jag ofta upplevt att jag är i mycket klokar sällskap och lär mig mycket mer av lokalbefolkningen än vad jag någonsin skulle kunna ge dem. Så var det igen den här gången.

Områdets historia med alla dess vändningar är otrolig. De har klarat sig ur många krig och olika förvaltningsmodeller, ofta med stöd av sin egen kulturhistoria. Här har man upplevt att konsten är viktig. På ett resefoto sitter jag i en av de underbara parkerna i Uzhorod mittemellan några bronsstatyer av två uppskattade konstnärer. De hade i tiden en viktig

ställning då de främjat konststudier och professionellt kunnande i konstämnen här. Det syns fortfarande på ett underbart sätt, även i dag.

VECKA 26

Kommenderingen är över. Efterföljaren är på plats och introducerad. Med tåg från Ukraina till Budapest i Ungern. Ryggen gillade inte att släpa den hullösa väskan till tåget, till två tågbyten och att bära väskan långa vägar från stationen i Budapest till taxikön.

En träff på staden med en god vän som råkade befinna sig där. Hen är uppväxt i Ungern och berättar verkligen noggrannt om landets historia. På vägen till båtrestaurangen stötte jag på ett minnesmärke över Förintelsen. Vid stranden till Donau har en konstnär förevigat de skor som blivit kvar efter civila som skjutits ner i floden.

Igen kom gråten. Lär sig mänskligheten inte någonsin!

BETRAKTELSE VID MÅNADSKIFTET NOVEMBER–DECEMBER 2022

Jag följer nyheterna intensivt. Ukrainarnas seghet och sisu är fantastisk. Sex ambulanser har redan inrättats i det transkarpatiska området! Men den kommande vintern, kölden och bristen på mat och vatten oroar. Hur ska alla klara sig? Hur mycket folk sätter sig på nytt i rörelse?

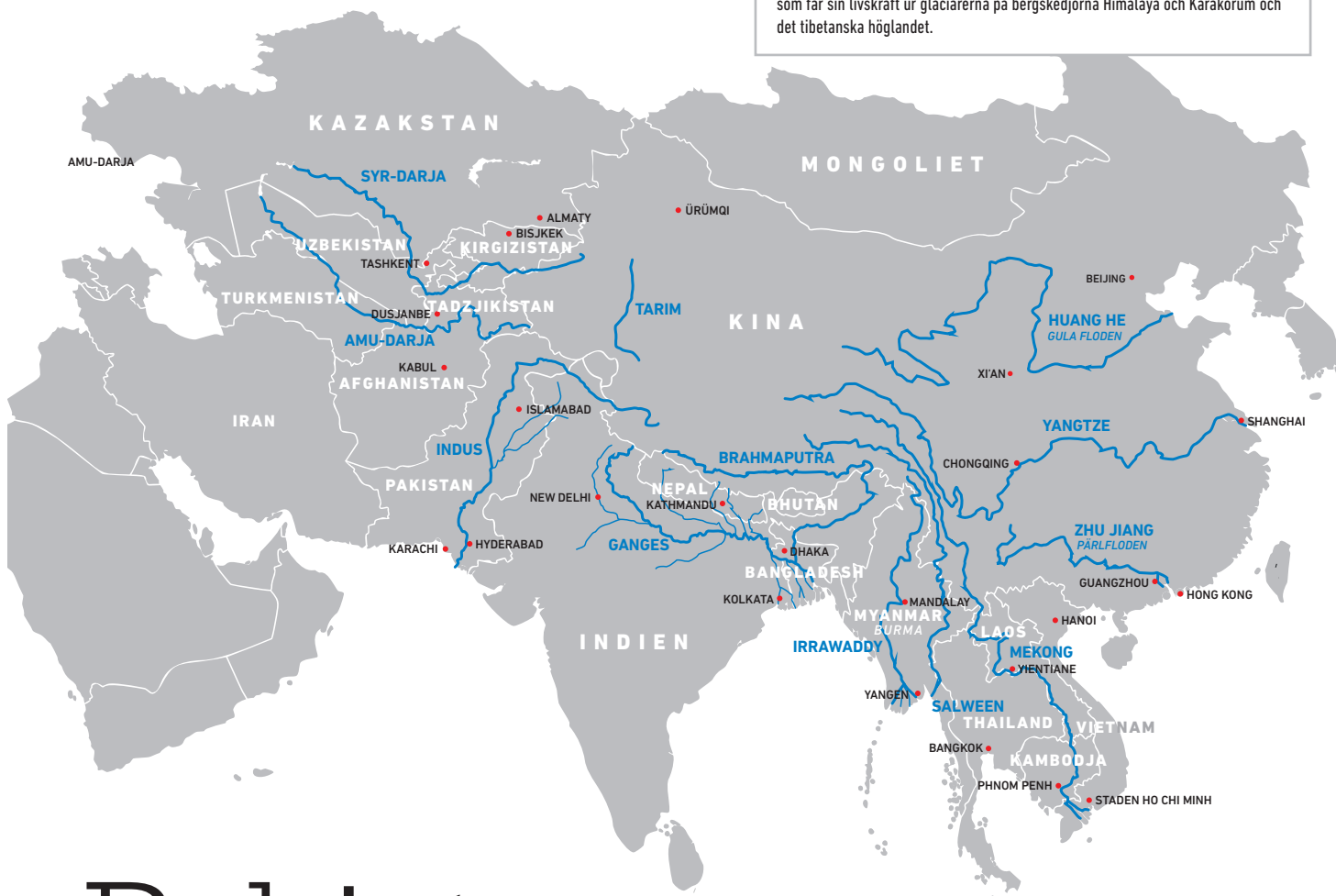
När jag kommit tillbaka hämtade jag ett nytt pass i rätt färg på polisstationen – utan att köa. Jag skötte den onda ryggen med ett par besök hos en kiropraktiker. Jag köpte en ny väska med hjul. Min ledarhund hade fött sju valpar – alla blir ledarhundar – under min kommendering och alla har farit ut i världen, två av dem till Opaskoirakoulus partner i Slovakien.

Livet går vidare. ■

Anastasiya Streltsova (vänster) och Daryna Kopytko flydde från Bucha, sedermera känd för krigsbrott, på den andra dagen av kriget i februari 2022. Kvinnorna har sedan dess bott i Uzhorod och de är glada över att ha fått Röda Korsets biståndspaket.

BERGSKEDJORNA HIMALAYA OCH KARAKORUM SAMT TIBETANSKA HÖGLANDET

Flera miljarder människors vattenförsörjning är helt beroende de flodsystem i Asien som får sin livskraft ur glaciärerna på bergskedjorna Himalaya och Karakorum och det tibetanska höglandet.

Pakistan är bara en försmak

I början av sommaren stektes Pakistan i en hetta på över 50 grader, på samma sätt som södra Asien i övrigt. En kvävande torka förföljde människorna, boskapen och sädesskörden.

I början av september ställdes torkan på huvudet. En tredjedel av landet var plötsligt täckt av en historiskt hårt översvämning. Man vet med säkerhet att nästan 1 800 förlorat livet. 33 miljoner led av följderna av översvämningen. Flera miljoner förlorade sitt hem och sin utkomst. En av sju pakistanier känner alltjämt

av översvämningens konkreta effekt i sitt liv. Ingen kan undgå att slutligen bli en del av översvänningsberättelsen år 2022. Det totala beloppet av skadorna beräknas uppgå till 15 miljarder euro.

Klimatförändringen presenterar sig på ett grymt sätt för pakistanier. Pakistan är dock bara en försmak. Vid sidan av ökande hetta riktar sig blickarna mot smältande glaciärer på bergskedjorna Himalaya och Karakorum i södra och mellersta Asien och mot det tibetanska höglandet. Vad sker med vattnet?

Vid sidan av det föränderliga klimatet och smältande glaciärer letar monsunregnen efter lediga nya tider i kalendern och rör till naturens kretslopp. De stora floderna i Asien ligger inte längre i sina invanda fåror. Det kommer allt oftare antingen destruktiva översvämningar eller strypande torka längs dem, i stället för bevattnings- och hushållsvatten.

Flera miljarder människor bor i det influensområde för stora floder i Asien som ritats in på kartan. Klimatförändringen jämte dess konsekvenser förändrar livsvillkoren för dessa

Pakistan

- Huvudstad: Islamabad
- Areal: 796,096 km²
- Befolkning: 235,409,000
- Befolkningstäthet: 295.7 / km²

**DE STORA FLODERNA I ASIEN
LIGGER INTE LÄNGRE I SINA
INVANDA FÅRÖR. DET KOMMER ALLT
OFTARE ANTINGEN DESTRUKTIVA
ÖVERSVÄMNINGAR ELLER
STRYPANDE TORKA LÄNGS DEM,
I STÄLLET FÖR BEVATTNINGS- OCH
HUSHÅLLSVATTEN.**

Översvämningar-
na i Pakistan
påverkade livet
för 33 miljoner
människor. Över
en miljon byggnad-
er och 3 000
kilometer vägar
och broar förstör-
des. Nästan 1 800
människor dog.
De ekonomiska
skadorna uppgick
till cirka 15 miljard-
er euro.

folk, på lång sikt synnerligen radikalt.
Före slutet av seklet, eller i nuvarande
takt rentav tidigare, kommer det att
bli utmanande att leva i beaktansvär-
da delar av området. De kan till och
med delvis bli boendemiljöer som är
rent av olämpliga för människor.

Som värst innebär det att hundra-
tals miljoner människor måste fin-
na sig ett hem i en livsduglig miljö.
Största delen av jordområdena som
förblir livsdugliga ligger på norra
halvklotet.

I takt med att klimatförändringen
förändrar jordklotet, ökar frekvensen

FRK:s biståndsarbetare Tuuli Turunen
utför intensiva arbetsdagar i staden
Karachi. Tuuli, yrkesperson i logistik,
ser till att biståndsförnödenheterna
kan tas emot, lagras på gängse vis och
levereras vidare till människorna som
lider av översvämningen.

FRK:s biståndsarbetare Tuomas
Laibert och Nasir Khan från pakistan-
ska Röda Halvmånen lastade av ett
nytt biståndsglass på lagret i Karachi i
Pakistan, tillsammans med det övriga
biståndsteamet. Materiellt bistånd
levereras till människorna som lider av
översvämningarna i Pakistan. Bistån-
det innefattar bland annat köksred-
skapsserier, tält, filter, moskitnät,
hygienförpackningar och presenningar.

Muhammad Khan, frilivlig på
pakistanska Röda Halvmånen,
registrerar Muhammad Navazis
uppgifter i en app på mobilen.
"I byn Habibullah kartlägger man
vilken slags hjälp människorna
behöver på grund av den allvarliga
översvämningen", berättar fotogra-
fen till bilden, FRK:s bistånd-
arbetare Rami Syed på plats.

FRK:s biståndsarbetare Gyöngyi Kovács är
en stenhård yrkesperson i sin bransch.
Normalt verkar han som professor i humani-
tär logistik vid Hanken i Helsingfors. Gyöngyi
skickar hälsningar med denna selfie till pro-
vinsen Sindh, som lidit av förstörelsen från
översvämningen, där biståndsförnödenheter
delades ut till de som mest behöver hjälp.
"Det är min uppgift att finslipa logistikpro-
cessen så att distributionen av biståndsför-
nödenheter löper ännu smidigare."

av olika katastrofer och höjer deras
intensitet, måste vi förbereda oss på
och öka vår beredskap för en inte
så avlägsen framtid där bland annat
planenlig förflyttning är en realitet.
Alternativet är okontrollerad flykt
undan klimatet. Sätillvida ser vi re-
dan vägkorset framför oss.

I nuläget framskrider vi en ka-
tastrof i taget. Finlands Röda Kors
deltar i biståndsoperationen som
Röda Korsets och Röda Halvmånens
internationella organisation utför i
Pakistan. I september skickades det
100 000 euro ur FRK:s katastroffond

för att täcka kostnaderna av inter-
nationella Röda Korsets omfattande
biståndsoperation i Pakistan. Därtill
har FRK skickat yrkespersoner inom
logistik för att se till att de massiva
biståndsoperationerna rullar, och att
de som mest behöver hjälp får den
såväl i rätt tid som i pålitlig och rätt
form.

Utöver det nödvändiga humani-
tära biståndet kommer Röda Korset
och Röda Halvmånen även att bidra
till återuppbyggnaden och bered-
skapen inför nästa katastrof. ■

Röda Korsets hemliga vapen:

ERU-katastrofberedskapsenheter

När lokala rödakors- eller rödahalvmåneföreningar kallar på hjälp skickar det internationella Röda Korset enheter för katastrofberedskap för att hjälpa offer för naturkatastrofer, andra katastrofer eller konflikter i situationer där hjälp behövs snabbt och det nationella Röda Korsets eller Röda Halvmånens egna resurser inte räcker till.

Under i princip cirka fyra månader kompletterar enheterna för katastrofberedskap (ERU = Emergency Response Unit), som samordnas av det internationella Röda Korset, den nödhjälp som myndigheterna i destinationslandet och den lokala rödakors- eller rödahalvmåneföreningen erbjuder.

Röda Korsets ERU-enheter är serviceenheter med gemensamma

internationella standarder. Enheter arbetar självständigt eller som en del av de lokala myndigheternas tjänster och stödjer Röda Korsets internationella biståndsoperationer. Enheterna omfattar utbildad personal samt materiellt bistånd, och resurserna för

FINLANDS RÖDA KORS INTERNATIONELLA BISTÅNDSARBETARE ÄR UTBILDADE EXPERTER MED AKTUELL YRKESKOMPETENS, SOM UPPNÅTTS I ARBETET.

och finansieringen av verksamheten är klar. Verksamheten inleds av biståndsarbetarna tillsammans med de lokala anställda.

Röda Korsets nationella föreningar världen över upprätthåller olika ERU-enheter. Finlands Röda Kors

har i tiden inlett hela Röda Korsets globala ERU-verksamhet, och upprätthåller en bred beredskap för nödbiståndsenheternas förfogande.

Finlands Röda Kors internationella biståndsarbetare är utbildade experter med aktuell yrkeskompetens, som uppnåtts i arbetet. Det finns fler än 1 300 yrkespersoner från olika branscher i FRK:s personreserv för internationellt bistånd. Cirka 600 av dem har utbildats till uppgifter i nödbiståndsenheter.

I katastrofsituationer alarmeras medlemmarna i reserven med ett sms och genom att svara på det kan de villiga anmäla sig till kommenderingen. Bland de som anmäler sig väljs en personal som motsvarar behoven för respektive uppdrag och enhet för cirka 4–8 veckors kommenderingar i taget.

Nationella Röda Kors-föreningar som upprätthåller ERU-enheter

	Österrike	Benelux	Danmark	Finland	Frankrike	Tyskland	Italien	Japan	Norge	Spanien	Sverige	Schweiz	Storbritannien	USA	ERU-ENHETER TOTALT, ST.
DATAKOMMUNIKATION	x		x	x						x				x	5
VATTEN OCH SANITET Modul 15	x				x	x				x					4
VATTEN OCH SANITET Modul 40	x				x	x					x				4
VATTEN OCH SANITET Modul 20 (vatten)	x					x				x	x		x		5
SJUKHUS FÖR SNABB INSATS				x		x			x						3
FÄLTSJUKHUS				x		x			x						3
PRIMÄR HÄLSOKLINIK Stationär och/eller mobil				x	x	x		x	x	x					6
LOGISTIK			x	x	x					x		x	x		6
BASLÄGER			x				x								2

Som snabbast har det gått endast några timmar mellan larmet och avresan. Detta är möjligt tack vare på förhand överenskomna praxis med arbetsgivarna.

Medlemmarna i reserven är frivilliga medan de är i reserven och utbildar sig för sina uppgifter. När de ger sig av på en kommendering blir de dock alltid biståndsarbetare, som avlönas av FRK.

I mån av möjlighet rekryteras en stor del av ERU-enhetens medarbetare bland yrkesfolk i katastrofområdet. De lokala anställda och de frivil-

liga känner bäst till situationen och kulturen i området samt kan lokala språk. De lär sig samtidigt att använda ERU-enhetens apparater och utrustning.

ERU-enheter hålls i kontinuerlig beredskap så när som på personal, på Finlands Röda Kors logistikcentral i Kalkku i Tammerfors. Materialanskaffningar görs till exempel med hjälp av medel som donerats till FRK:s katastroffond. FRK svarar i minst en månad för den ivägskickade katastrofberedskapsenhetens kostnader och verksamhet. Vid behov kan

enheternas verksamhetstid förlängas.

Efter operationen överläter FRK enhetens apparater och utrustning till Röda Korset eller Röda Halvmånen i verksamhetslandet eller till landets myndigheter. På så sätt stärks de lokala invånarnas förmåga att möta nästa katastrof.

För att ersätta den enhet som skickats till ett katastrofområde eller donerats dit, samlar Finlands Röda Kors färdigt ihop en ny enhet för att möta behoven under nästa katastrof.

I Kenema i Sierra Leone inrättades en vårdcentral när ebolaepidemin härjade år 2014.

FÖR ATT ERSÄTTA DEN ENHET SOM SKICKATS TILL ETT KATASTROFOMRÅDE ELLER DONERATS DIT, SAMLAR FINLANDS RÖDA KORS FÄRDIGT IHOP EN NY ENHET FÖR ATT MÖTA BEHOVEN UNDER NÄSTA KATASTROF.

Erfarna ERU-biståndsarbetaren Riitta Mäki-Vaurio klädde på sig en skyddsdräkt innan hon steg in i centralen för vård av ebolasmittade.

ERU-ENHETER SOM UPPRÄTTHÅLLS AV FINLANDS RÖDA KORS:

HÄLSOSTATION

FRK:s hälsostationer skickas till katastrofområden som saknar eller inte har tillräckliga tjänster inom den primära hälsovården. Hälsostationerna kan vara antingen stationära eller mobila.

Med hälsostationen följer cirka 10–15 biståndsarbetare beroende på om enheten är stationär eller består av mobila delar. Därtill anställs lokala yrkespersoner för olika uppgifter.

Hälsostationen ansvarar för första hjälpen, förebyggande och vård av smittsamma och eventuella tropiska sjukdomar, rådgivningstjänster och vaccinationer för barn, uppföljning av graviditeter och förlossningar, kartläggning av befolkningens hälso- och näringsstillstånd samt hälsorådgivning. Hälsostationen kan även anpassas till att enbart användas vid epidemier, till exempel kolera.

Stationära hälsostationer kan betjäna områden med omkring 20 000–30 000 invånare. De kan vårda 50–200 patienter per dygn. På hälsostationerna finns även bäddplatser.

De mobila hälsostationerna anpassar sig till de lokala förhållandena och utrustar en till tre enheter, som åker runt i verksamhetsområdet och erbjuder primärvård, rådgivning samt förebyggande vård och upplysningsarbete.

Vid behov skickas patienterna från hälsostationen till sjukhus för fortsatt vård.

FÄLTSJUKHUS

Finlands Röda Kors fältsjukhus skickas till katastrofområden som saknar

tillräckliga sjukhustjänster, eftersom de har förstörts till exempel på grund av en jordbävning eller översvämning.

Med varje enhet åker cirka 35–45 biståndsarbetare. Dessutom rekryterar man en stor mängd lokal personal till olika uppgifter.

Utöver primär hälsovård erbjuder fältsjukhusen även tjänster inom specialistsjukvård. På sjukhusen finns avdelningar som ger vård dygnet runt för kirurgi och traumatologi, invärtes sjukdomar, smittsamma sjukdomar och barnsjukdomar samt vid behov tropiska sjukdomar. På sjukhusen finns gynekolog- och mödravårdstjänster, även en förlossningsavdelning. I sjukhusen ingår en operationssal, laboratorie- och röntgentjänster, fysioterapi samt tjänster inom psykosocialt stöd.

Sjukhusen stödjer hälsostationerna i området och kan betjäna områden med 200 000–300 000 invånare. På varje sjukhus kan 150–250 patienter vårdas per dygn, och det kan ha upp till 160 bäddplatser. Som bäst motsvarar det kapaciteten på ett finskt regionalsjukhus.

Sjukhusen kan vid behov anpassas för att fokusera på exempelvis kirurgi.

LOGISTIK

Enheter för katastrofberedskap med fokus på logistik gör det möjligt att snabbt och tryggt leverera biståndsmaterial till hjälpmottagarna i katastrofområdet. Logistikheten har också rollen att se till den egna logistiken, nödvändig för helheten av biståndsoperationen.

Enheten består av 4–7 yrkespersoner i olika logistikbranscher, som efter att ha fått larmet åker till katastrofområdet för att samordna mottagningen av och leveranskedjan för det internationella Röda Korsets biståndsmaterial. Logistikerna

ERU-teamet för datakommunikation inrättar en satellit i byn Melamchi i Nepal som skadades illa vid en jordbävning 2015.

hanterar importen, lagringen och transporten av biståndsmaterial i katastrofområdet.

Enheten placeras antingen direkt i katastrofområdet eller på en lämplig plats för transporter och lagring, till exempel i en hamn eller på en flygplats. Logistikheten är en livsviktig del av leveranskedjan för biståndet.

Lokal personal anställs till logistikenheten, beroende på omständigheterna. Finlands Röda Kors logistik samarbetar med logistik på såväl lokala Röda Korset eller Röda Halvmånen som internationella Röda Korset.

Sammansättningen av biståndsarbetare på en logistikenhet består typiskt av utöver en teamledare även av delegater som svarar för administrationen, flygoperationer inklusive logistik, samt för lagring och transporter.

En logistikenhet med truck, fordon samt kontors- och lagertält väger cirka åtta ton och fyller ungefär hälften av en stor långtradare. Utan fordon kan enheten rentav transporteras till destinationen med vanligt reguljärflyg.

ENHETER FÖR DATA- OCH KOMMUNIKATIONSTRAFIK

Finlands Röda Kors katastrofberedskapsenheter med fokus på data- och kommunikationstrafik stödjer biståndsoperationer genom att säkerställa fungerande IT-tjänster och datakommunikationsförbindelser. Enheten har 2–4 yrkespersoner i datateknik, data- och telekommunikation.

I katastrofsituationer överbelastas ofta data- och kommunikationstrafiken, och i värsta fall kan hela systemet kollapsa. Datakommunikationen är nödvändig för att effektivt få biståndet till destinationen och för att koordinera det.

Dipendra Sakya, 35, talar med biståndsarbetaren Jess Letch från australiensiska Röda Korset i ett läger som inrättats för personer med funktionsnedsättning i jordbävningsområdet i Lalitpur i Nepal.

Pojkar gläder sig över en vattenpunkt som Röda Korset byggt i Filippinerna, i Leyteområdet efter tyfonen Haiyan 2013.

Enheten erbjuder vid behov ett datakommunikationsnätverk med lokala tjänster, inklusive delning av filer, utskrift och skanning av dokument, för självständig användning inom biståndsoperationen.

Internetuppkopplingen ordnas på det mest kostnadseffektiva sättet med hjälp av lokala tjänsteleverantörer, mobiltelefonnätverk eller satellitförbindelser. Vid behov bygger man även ett lokalt radio-nätverk för samtalsförbindelser.

Enheten för datatrafik och kommunikation anställer, beroende på förhållandena, lokal personal och samarbetar med lokala myndigheter, experter inom data- och kommunikationstrafik samt Röda Korsets och Röda Halvmånens anställda.

Personalen på en typisk data- och telekommunikationsenhet består utöver teamledaren även av experter på datorer, datanät och radionät. Enheten jämte dess utrustning väger cirka 1 600 kilogram och tar cirka sex kubikmeter plats vid transport. Enheten kan vid behov transporteras till målet med vanligt reguljärflyg.

ÖVRIGA ENHETER I INTERNATIONELLA RÖDA KORSETS ERU-SYSTEM:

BASLÄGER

Baslägret betjänar behoven för större biståndsoperationer. Det erbjuder livsviktig basinfrastruktur för de som deltar i biståndsoperationen: inkvartering, matförsörjning, rent vatten, egen elektricitet, tjänster för klädtvätt och rentav arbetsrum.

Det finns olika stora enheter för bas-

läger. Den minsta enheten har tjänster för tio personer, den största för rentav två hundra biståndsarbetare. Den största konfigurationen kan ge komplett matförsörjning för upp till två hundra personer, total 600 måltider om dagen.

Som störst drivs baslägret av en delegatgrupp med fem personer jämte de lokala yrkespersoner som gruppen anställer. Konstruktionerna i baslägret ha planerats att vid behov hålla i över ett år, och upp till 70 procent av allt i det kan återvinnas.

DISTRIBUTION AV BISTÅND

Enheten för distribution av bistånd är ett verktyg med vilket man kan identifiera de största behoven, allokera bistånd rätt, registrera mottagarna av bistånd, organiserat genomföra distributionen till de på förhand registrerade samt bedöma och rapportera hur distributionen lyckades.

Enheten för distribution av bistånd genomför distribution av mat och kontanta bistånd, och av bistånd som hör ihop med hushållsartiklar och inkvartering. Biståndsarbetarna är 4–5 till antalet och de arbetar inom IFRC:s biståndsoperationer, till stöd för den lokala föreningen i Röda Korset eller Röda Halvmånen i verksamhetslandet.

M15 VATTENDISTRIBUTION

Enheten M15 för vattendistribution kan som namnet antyder sköta vattenförsörjningen för 15 000 människor. Enheten producerar 225 000 liter rent vatten om dagen, kan lagra 200 000 liter och transportera rent vatten till geografiskt spridda områden med en kapacitet på 75 000 liter om dagen. Enheten har även kapacitet för primära sanitetstjänster för 5 000 personer.

Enheten består av 4–6 delegater. Dess utrustningen väger 22 ton och transporten av den kräver 160 kubikmeter plats.

M40 VATTENDISTRIBUTION

Enheten producerar och renar 600 000 liter vatten om dagen för 40 000 personer, och kan lagra 75 000 liter vattnet. Lagringen sker med stationära vattencisterner. Enheten förfogar över en transportkapacitet med vilken man kan föra vattnet också till mycket avlägsna platser.

Verksamheten på enheten kräver att det finns en källa för ytvatten. Personalen omfattar 4–6 delegater och en grupp lokalt anställda personer.

MSM20 SANITETSENHET

Enheten kan erbjuda tjänster för hygienupplýsning och sanitet i fyra månader för 20 000 personer. Enheten inrättar latriner, tar hand om fast avfall och bekämpar sjukdomsalstrare. Verksamheten på enheten förbygger diarrésjukdomar, kolera och sjukdomar orsakade av andra sjukdomsalstrare. Enhetens personal omfattar 5–6 delegater. Därtill anställs lokala arbetstagare.

Grafiker Mikko Saarainen har tecknat en vy över en imaginär jordbävningsområde på mittuppslaget. Teckningen visar en oerhörd mängd av förstörelse och följer efter jordbävningen. Teckningen visar också vad Röda Korset gör för att bemöta jordbävningen.

Undersök teckningen och hitta de mest väsentliga sakerna.

Typer av katastrofer

Jordbävning

En jordbävning är en plötslig och snabb omvälvning på grund av kontinentalplattorna eller deras delar förflyttar sig under jord eller vatten, eller av vulkanisk verksamhet under markytan. Jordbävningar inträffar plötsligt utan förvarning och kan ske när som helst. De kan leda till död, kroppsskador, egendoms-skador, förlust av skydd eller utkomst och till störningar i kritisk infrastruktur. Flest dödsfall sker då byggnader rasar eller på grund av sekundära faror, så som brand, tsunami, översvämning, jordskred och att kemikalier eller giftiga ämnen frigörs.

Jordskred

Ett jordskred innebär att stenar, skräp, jord eller slam rasar utför en sluttning. Även om de flesta jordskred drivs av tyngdkraften, kan de även orsakas av regn, jordbävningar, vulkanutbrott, grundvattentryck, erosion, instabila sluttningar till följd av skogsavverkning, odling och byggnation samt att snö eller glaciärer smälter. Slamflöden är jordskred i snabb rörelse och de är särskilt farliga på grund av sin fart och volym. Det har fastställts att vissa slamflöden kan nå hastigheter på 160 kilometer i timmen.

Snöskred

Ett snöskred är ett snabbt flöde av snö, is och/eller en kombination av dem utför en sluttning eller ett berg. Skredet kan utlösas av naturkrafter som regn, jordbävning eller att snötäcket sviktar på höga höjder och i kalla trakter. De kan också vara en följd av mänsklig verksamhet när någon åker utför, går eller rider över ett kritiskt snöområde. Flakskred – när ett stort flak med stark is eller snö lossnar ovanpå ett svagare snöskikt undertill – är de farligaste. Snöskred kan blockera allting i sin väg, förstöra hela byggnader och orsaka dödsfall och allvarliga skador.

Värmeböljor

En värmebölja är en långvarig period med ovanligt höga temperaturer, och ofta hög fuktighet. Det förväntas att de framdeles ökar och blir vanligare till följd av klimatförändringen. Människor som lider av värmeböljor kan uppleva chock, kroppen kan torka ut och de kan få allvarliga värmesjukdomar. Värme-

böljor kan också förvärra hjärt- och kärlsjukdomar. Värmeböljor har setts öka dödligheten, särskilt i fråga om de personer som även annars är i svagt skick. Den värsta hettan kan överskrida människans förmåga att reglera kroppsvärmen, med värmeslag och död som följd.

Terrängbränder

Terrängbränder (brand i buskar eller skog) är stora, okontrollerade och eventuellt destruktiva eldsvådor, som kan påverka områden i såväl städer som på landsbygden. De kan sprida sig mycket snabbt, ändra riktning och till och med "hoppa" långa sträckor när vinden bär glöd och gnistor. De uppstår till följd av flera naturliga orsaker (till exempel blixnar) eller mänsklig ovarsamhet (som en bortslängd cigarett). Spridningen av en terrängbrand beror på jordområdets egenskaper, bland annat av mängden brännbara ämnen i området (växtlighet eller döda träd) eller väderförhållanden (vind och värme). Terrängbränder kan börja inom några sekunder och bli okontrollerbara på några minuter.

Cykloner

Tropiska cykloner är stormsystem, som roterar snabbt kring ett lågtryckscentrum. Cykloner roterar motsols på det norra halvklotet och medsols på det södra. De rör sig oftast långsamt, men vindhastigheterna är våldsamma, 120–130 kilometer i timmen. Cykloner har olika benämningar beroende på var de finns: de kallas för cykloner på havet i Sydostasien och Indiska oceanen, taifuner på havet i Östasien och Stilla havet, och orkaner på Atlanten, Mexikanska golfen och Karibiska havet. Dödsfallen vid cykloner beror på översvämningar, men också på elstötår, rasande byggnader, och skräp som blåser omkring.

Tekniska och biologiska risker

Tekniska risker beror på tekniska eller industriella förhållanden, farliga åtgärder, fel i infrastruktur eller på mänsklig verksamhet. Kemiska, biologiska, strål- och kärnrisiker är teknologiska risker. De grupperas oftast ihop, eftersom de har mycket gemensamt och många beredskaps- och svarsåtgärder är desamma eller mycket likartade.

Vulkanutbrott

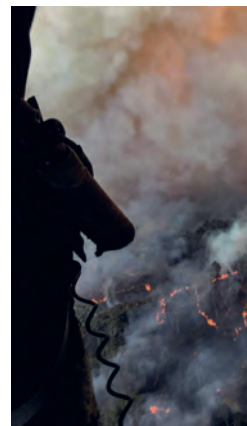
En vulkan är en öppning eller spricka i markytan som släpper ut magma (het, flytande och halflytande sten), vulkaniskt damm och gaser. De uppträder oftast i kontaktpunkterna mellan kontinentalplattorna eller på platser som annars separerar, men de kan också förekomma mitt på plattorna som vulkaniska hots-pots. När lava och gas frigörs ur vulkanen – ibland explosivt – kallas detta för ett vulkanutbrott. Den farligaste typen av utbrott kallas för "glödande snöskred" och då rinner nyss utbruten lava ner längs vulkanens sidor. Lavaströmmarna kan röra sig mycket snabbt och uppnå en temperatur på 650 grader Celsius. Andra risker kring vulkanutbrott är askregn och slamflöden. Vulkanutbrott orsakar ofta matbrist och att befolkningen evakueras.

Tsunamier

En tsunami är en havsvåg som ofta utlösts av en omfattande förskjutning av havsbotten. Tsunamier orsakas oftast av jordbävningar, med de kan också orsakas av stora jordskred eller vulkanutbrott under vatten. De kan träffa vilken kust som helst, när som helst. Tsunamier kan förflytta sig över öppet hav lika snabbt som ett jetplan och träffa kusten i form av tiotals meter höga vågor. I flacka områden kan vattnet tränga flera kilometer inlands och förskjuta bäckar och floder uppströms medan allt i dess väg förstörs. Vågorna kan slå mot strandlinjen i flera omgångar under flera timmar, och farliga strömmar kan pågå i flera dagar. Även om tsunamier inte förhindras, kan man ändå minska dess konsekvenser, när lokalsamhällena inser riskerna, får varningar i rätt tid och kan reagera.

Översvämningar

När vattnet rinner över de normala bräddarna till en bäck eller flod eller annat vattendrag, eller samlas i ett område som oftast är torrt, talar man om översvämning. Det finns två huvudtyper av översvämningar: Vid en katastrof av den första typen sker översvämningen långsamt och utvecklas under flera timmar eller dagar, medan plötsliga översvämningar sker plötsligt och utan varning, oftast vid störtregn. Även om årliga översvämningar är ett naturligt fenomen i många delar av världen, har människors bosättning och markanvändning gjort att översvämningar har blivit vanligare med mer omfattande följder. Översvämningar förutses framdeles även bli vanligare och värre

till följd av klimatförändringen. Översvämningar kan vara mycket farliga och orsaka enorma mänskliga och materiella skador på lokalsamhällen och miljön. Under orkaner inträffar också flodvågor. Då lyfter stormen upp vattenytan rentav flera meter.

Kalla vågor

En kall våg, ibland känd som köldknäpp, är ett väderfenomen där luften kyls ner, eller synnerligen kall luft tränger in över ett stort område. Det karakteriseras av att medeltemperaturen klart sjunker under medeltalet i området. Kalla vågor kan ha en negativ inverkan på människor, odlings-skördar, fastigheter och tjänster. De kan föregås eller efterföljas av betydande vintriga väderfenomen som snöstormar eller isstormar, och vid stark blåst de kan kännas ännu kallare.

Torka

Torka är en långvarig period utan regn eller snö som leder till brist på vatten. När ett samhälle inte har tillräckligt med vatten att dricka eller för renhållning och jordbruk kan det leda till hunger och att näringar äventyras samt tvångsmässigt behov att flytta och till ekonomiska förluster. Torka kan också inverka negativt på elproduktionen, transporter och kommersiella eller industriella funktioner i landet.

Epidemier och pandemier

Epidemi innebär att en övontad, ofta plötslig sjukdom sprids i samhället eller området. En epidemi blir en pandemi när den bryter ut över hela världen, överskrider nationella gränser och påverkar en stor mängd människor. Många smittsamma sjukdomar kan lokalt, regionalt och internationellt vara en betydande hälsorisk och leda till epidemier eller pandemier. Epidemier och pandemier kan förebyggas och lindras genom olika åtgärder i hushåll och samhället, såsom god hygien, social distans och vaccinationer.

Hagelskurar

En hagelskur är ett slags fast regn av isiga kulor och klumpar. Stormarna som producerar hagel är kända som hagelskurar.

Oftast pågår de i högst femton minuter, men de kan skada människor och byggnader, fordon och skördar. När haglen slår ner i ett litet område kan de orsaka elavbrott, fälla träd och orsaka plötsliga översvämningar och slamskred i branta områden. Hagelskurar kan ibland åtföljas av andra väderfenomen, såsom cykloner och tornador. I sällsynta fall har man sett att massiva hagel har orsakat hjärnskakningar och även dödliga huvudskador.

Hungersnöd

Hungersnöd är en vidsträckt brist på livsmedel som beror på flera faktorer, inklusive krig, naturkatastrofer, misslyckade skördar, befolkning i obalans, vitt utbredd fattigdom, ekonomisk katastrof eller regeringspolitik. Fenomenet har ofta samband med eller följs av regional undernäring, hunger, epidemier och ökad dödlighet. Varje bebodd världsdel i världen har i något skede i historien upplevt hungersnöd. Sydöstra och södra Asien samt östra och mellersta Europa noterade totalt sett flest dödsfall på grund av hungersnöd på 1800- och 1900-talen. Antalet dödsfall på grund av hunger började brant avta sedan 2000-talet. Sedan 2010 har Afrika varit världsdelen som lidit mest av hungersnöd.

Enligt Förenta nationernas Världslivsmedelsprogram (WFP) kan hungersnöd formellt utlysas när undernäring är vitt spridd och människor har börjat dö i hunger, när minst 20 procent av hushållen i ett område lider av extrem matbrist, områdets förmåga att klara sig är begränsad, akut undernäring hos barn överskrider 30 procent, och dödligheten överskrider två avlidna om dagen per 10 000 personer. Deklarationen av hungersnöd innehåller inte några förbindelser för FN eller dess medlemsstater, men fäster uppmärksamhet vid problemet internationellt.

Vad sker när en katastrof inträffar och det behövs hjälp?

Inom 48 timmar samlar nationella Röda Korset eller Röda Halvmånen i verksamhetslandet in data ur pålitliga källor, satellitbilder och väderprognoser, vilka omfattar:

- Uppgifter om aktuella och förutsebara geografiska målområden
- Uppgifter om befolkningsgrupper som lider av aktuella och förutsebara katastrofer
- Specifikation sektorvis av hur brådskande behoven är (till exempel läget i fråga om näring, inkvartering, hälsa)

Insamlade data analyseras och en preliminär bedömning av läget och åtgärderna för det produceras på basis av materialet. På basis av bedömningen beslutar Röda Korsets och Röda Halvmånens internationella förbund om huruvida man på grund av situationen ska utlysa en vädjan om nödbistånd, eller att eventuellt ge den nationella föreningen i verksamhetslandet ett lån ur IFRC:s Katastroffond för resurser för de direkta behoven.

Datainsamlingen fortsätter inom sju dagar efter katastrofen, då bland annat erfarenheter och uppfattningar hos medlemmarna i målsamhällena noteras. På basis av den mer omfattande insamlade informationen stödjer IFRC den nationella föreningen i verksamhetslandet med att ta fram en operationsplan och en budget för biståndsoperationen.

En djup befolkningsutredning, innefattande alla sektorer i biståndsarbetet, utarbetas inom 40 dagar. På basis av utredning görs det eventuellt ändringar i vädjan om nödbistånd och/eller strategin för att bättre motsvara den observerade verkligheten, allt efter hur situationen och behoven för målbefolkningen har förändrats.

Kenya

- Huvudstad: Nairobi
- Areal: 582,646 km²
- Befolkning: 51,464,000
- Befolkningstäthet: 88.3 / km²

Först dör djuren

Det har inte regnat på över två år i områdena av torka i Kenya. En stor del av boskapen har dött, och människorna kämpar segt med stöd av bistånd.

I det östra slättlandet i Kenya är jorden så jämn och dammigt grå att den flyter samman med himlen nästan helt utan kontraster. Endast några torra buskar och marträd splittrar landskapet, här och där syns ännu kadavret efter en ko eller get.

Centrum i byn Sericho är täckt av sanddamm. När det inte har regnat på över två år, lyfter den friska vinden upp dammet till stora moln.

Mohamed Rashid Dabaso bedömer att nästan hälften av de lokala herdarnas boskap har dött. Han är stats-tjänsteman, lokal representant för presidentens kansli. Likt en borgmästare, men i det kenyanska system jobbar han för staten i stället för kommunen.

Afrikas horn har normalt två regnperioder om året, men de fyra senaste

har misslyckats på värsta tänkbara sätt. "Det har inte kommit en enda droppe", säger Rashid Dabaso.

FÖRR VAR PERIODERNA AV TORKA KORTA

Människorna på orten är herdar och hör till stammen borana. Boskapsherden **Abdi Buke Tinisa** ler när han talar, men hans ögon är sorgsna. "Tidigare hade jag 50 kor, men nu är bara 12 i livet. Jag tror inte att ens de klarar sig till nästa regn, eftersom de är i dåligt skick", säger han.

Han minns ännu tiderna då livet var gott. Regnen kom då de skulle och boskapen mådde väl. Det rann en flod genom byn. Nötkreaturen, getterna och fåren betade på dagarna och återvände hem före kvällen. "Nu letar djuren efter mat och håller sig hela natten vakna och letar efter gräs. Några blir byte för vilda djur såsom lejon".

Buke Tinisa säger att torkan medfört mycken rädsla. Floden torkade in för tre år sedan. Buke Tinisa säger att det även förr fanns år av torka, men de kom då och då, och efteråt regnade det oftast så att djuren samlade kraft innan nästa torka. Nu är torkan helt exceptio-

**AFRIKAS HORN
HAR NORMALT TVÅ
REGNPERIODER OM ÅRET,
MEN DE FYRA SENASTE
HAR MISSLYCKATS PÅ
VÄRSTA TÄNKBARA SÄTT.**

När korna och
getterna helt klar
håller på att dö,
släpps de ut för att
röra på sig och dö.
Fåglar och insekter
putsar kadavren.

nell: Det är hela fyrtio år sedan fyra år av regn i följd senast uteblev. Nu väntar man på regnperioden under årets slut. Om den också går åt pipan, står man inför en aldrig tidigare skådad situation: regnen har veterligen aldrig misslyckats fem år i följd.

Tanken på det får Mohamed Rashid Dabaso att tystna och se ner på bordet. "Det är svårt att ens hitta ord för det", säger han tyst. "Om regnen inte kommer, skulle jag säga att även resten av djuren dör. Och efter det dör de här människorna."

DJUREN ÄR ALLT I ALLO FÖR HERDARNA

Kenyanska Röda Korset har grävt en brunn i Sericho och inrättat en vattenpunkt för djuren. Den behövdes verkligen, den gamla brunnen i byn var dålig. Nu får boskapen vatten att dricka.

Det finns dock så många djur att varje herde får hämta sina djur att dricka var tredje dag. Även det hjälper, om än det är knappt. Abdi Buke Tinisa säger att djuren ändå inte klarar sig enbart på vatten.

Det finns inte längre några betesmarker och svaga djur tål inte ens minsta hälsoproblem, de dör till exempel på grund av fästingar. "Om torkan fortsätter kan djuren matas med pelletar, men de stärker dem inte, om det inte finns gräs."

Boskapsuppfödarna har börjat fundera på om de borde överge traditionella seder, om boskapen inte längre lever på deras marker. Några invånare i Sericho har prövat på jordbrukslivet. "Några har sått majs, men de har kanske fått en eller två skördar, och sedan har majsen dött", berättar Buke Tinisa.

Det kan hända att jordmånen inte är gynnsam. Även brunnen som Röda Korset grävde blev saltig i augusti, och ingen vet orsaken till det. Till all lycka tycks det dock inte besvära djuren, men vattnet i brunnen är inte längre lämpligt för människor.

Det är kulturellt svårt att avstå från att föda upp djur, säger Buke Tinisa. Folk har vant sig vid att leva med djuren – boskapen är inte endast ett bankkonto för herden utan även ett mått på dennes eget värde. Många vill därför inte sälja sina djur, och just nu skulle man inte få några pengar för svultna djur. Människorna hopp-

as och väntar således på att regnen kanske ändå skulle komma. Då skulle en del av djuren ännu vara vid liv och man skulle igen kunna öka antalet djur. Hoppet förefaller ganska desperat. "Mest skulle vi vilja att floden återvände och att gräset började växa överallt".

DE KAN HELLER INTE GE SIG IVÄG

I Sericho kan man inte låta bli att undra varför folk inte bara flyttar bort.

Boskapsuppfödaren **Halima Bagajo** svarar entydigt. "Världen har förändrats. Tidigare när vi upplevde hunger, hände det att vi flydde till grannkommunerna undan hungern. Nu finns det inte någon plats att fly till. Det finns beväpnade banditer här i omgivningen och ingen vågar bege sig långt bort."

Torkan har ökat konflikterna mellan folkgrupper, eftersom den behandlar alla skoningslöst. Boskapsstölderna har ökat, och våldsamheterna likaså.

Rashid Dabaso säger att det har varit mycket fler konflikter än tidigare.

INFLATIONEN TAR DE SISTA PENGARNA

Halima Bagajo var tidigare en förmögen kvinna. Hon hade hundra getter, men 60 av dem har redan dött. Tre av hennes fem kor är ännu i livet.

Bagajo säljer khat för att få extra inkomster. Det är ett lagligt rusmedel i Kenya, men klassas som narkotika i många länder, även i Finland.

Pengarna är ändå ett problem, säger Bagajo. "Numera räcker de ingenstans." Tidigare räckte 500 shilling (cirka fem euro) väl till mat, men nu har priserna stigit. Ett kilogram socker kostar 140 shilling, liksom även ett kilogram mjöl. En liter olja kostar 500. Om man i dag får 1 000 shilling återman för det i dag, men i morgon är det slut", beskriver Bagajo. "Det finns människor som fördriver dagen och natten utan mat."

Hon hoppas att någon utomstående part skulle hjälpa dem som lider av torkan. Hon sätter sitt största hopp till Gud, men även organisationer har varit till hjälp. "Vi behöver utomstående hjälp, med vatten, mat och djuren."

Det har inte regnat ens en droppe i Sericho på ett par år. Då lyfter vindarna lätt upp damm i luften.

"HÄR DÖR BARN OCH GRAVIDA KVINNOR. VI KAN INTE DIREKT BEVISA ATT DE DOG AV TORKAN, MEN VI MISSTÄNKER ATT UNDERNÄRING ÄR ORSAKEN."

"Även alla grannar är herdar och alla försöker utnyttja de knappa betesmarkerna och det lilla vatten som finns. Grannstammarna kommer till vår brunn och anfäller herdarna."

Bycentrumet Sericho har cirka 1 400 hushåll. Fler än tio har redan dött i år i konflikter. "Under det senaste anfallet en natt dog fem personer, tre kvinnor och två män", säger Rashid Dabaso.

Han säger att då människor dör på grund av torkan, dör de inte av törst, utan oftast av följderna av torkan, såsom i konflikter och av undernäring. "Här dör barn och gravid kvinnor. Vi kan inte direkt bevisa att de dog av torkan, men vi misstänker att undernäring är orsaken."

Röda Korset har gett pengar, minns hon, och Världslivsmedelsprogrammet (WFP). "Det har varit en riktigt god hjälp, men för liten. Om vi får 5 000 shillingar var tredje månad, hjälper det under de första några dagarna", säger hon. "Men det är ändå till hjälp"

Bagajo tar hand om sina åtta barn, varav fem ännu går i skola. "Två har blivit färdiga och ett ser till boskapen, eftersom jag redan är för gammal", säger hon.

Bagajos barn har haft tur med att deras vårdnadshavare har kunnat betala skolavgifterna. Många har inte haft möjlighet till det. "Många familjer har inte ens råd att köpa mat åt sina barn", säger Abdi Buke Tinisa. "Hur skulle man då ha råd att betala skolavgifter?" ■

Halima Bagajo (höger) ser till åtta barn. Ett av dem, Aziza Muhamed, sitter bredvid.

Text: Esa Salminen
Foton: Esa Salminen

Företagaren Farhiya Abdi Ali har en butik där byborna köper sina basförnödenheter och får ström till telefoner.

Kontanter, mat, foder och vatten

– Röda Korset lindrar lidandet mitt i torkan

Det behövs nu direkt nödbistånd i Afrikas horn. Röda Korsets urval av metoder är omfattande, och fler än 100 000 hushåll i Kenya har fått stöd.

Butiksinnehavaren **Farhiya Abdi Ali** är nöjd. Röda Korset har gett kontanta bistånd till flera personer i hennes hemby Abakaile, envar fick 10 600 shilling, dvs. cirka hundra euro.

Man har valt de i allra svagaste ställning till bidragsmottagare, såsom ensamförsörjare, föräldralösa

barn eller barn med funktionsnedsättning, eller svaga äldre. "Nu ser här igen ut som en butik", säger Abdi Ali leende.

Länge stod hyllorna i hennes butik tomma, eftersom ingen hade råd att köpa någonting, och hon inte kunde fylla på sitt lager.

PENNINGTRANSAKTIONER ÄR ETT FÖRDELAKTIGT SÄTT ATT BISTÅ. DE GER FAMILJER MÖJLIGHET ATT VÄLJA HUR PENGARNA ANVÄNDS.

Nu har människorna börjat betala bort sina krediter, och Abdi Ali har hälsat kunderna välkomna tillbaka igen. Hon fick själv ett bistånd. Med bistånden kunde de av hennes nio barn som var i skolför ålder återvända till skolorna, och hon köpte varor med resten för att sälja i sin bod. ”Torkan påverkar oss alla, från boskapsuppfödare till handlande”, säger hon.

Byn Abakaile ligger i provinsen Garissa, i östra delen av Kenya, drygt hundra kilometer från gränsen till Somalia. Det finns stora flyktingläger i närheten, vilket även syns i Abakaile. När Abdi Ali behöver mer att sälja går hon till partiaffärerna nära flyktinglägren.

Farhiya Abdi Ali startade sin bod för årtal sedan genom att sälja en ko och ett par getter, och numera har hon avstått från sin boskap helt och hållet. Hon är en viktig person i byn, för det finns inte några andra butiker. ”Om min butik skulle stängas, skulle folk här inte kunna köpa någonting”, säger hon.

Det finns en solpanel på taket till butiken som ger Abdi Ali ström till kylar och frysar, och till ett sidobord fyllt med mobiltelefoner och laddare – boden är också ett plats där alla kan ladda sin telefon mot en liten avgift.

Telefonen är i praktiken det enda sättet för människorna att ta emot sina monetära bistånd. Kenya är föregångare i att använda mobila pengar, och alla bybor har en billig Nokia bastelefon där mobilpenningtjänsten M-Pesa fungerar.

KONTANTER ÄR BEHÄNDIGA

Kontanta bistånd är ett relativt nytt tillskott till Röda Korsets metodurval, berättar kenyanska Röda Korsets kommunikationschef **Peter Abwao**. Det ges alltjämt matbistånd på många

Numera har alla en billig mobiltelefon, eftersom mobilpengar behändigt ersätter ett bankkonto.

platser, vatten och foder till boskap, men om sådant finns att få på plats, är det på många sätt klokast att skicka pengar.

Med pengarna köper många mjölkpulver åt sina små barn, andra betalar skolvärdigheter. Någon kanske behöver läkare och läkemedel. ”Den tredje fördelen är att kontanta bistånd blir till nytta för den lokala ekonomin.”

Abwao säger att det kenyanska Röda Korset redan har hjälpt fler än 100 000 på olika sätt under den nuvarande hungerkrisen. ”Vi har delat ut mat, reparerat vattenförsörjningen, delat ut kontanta bidrag och genomfört olika program kring hälsa, såsom att undernärda barn ges vård tillräckligt snabbt.”

Abwao är sorgset medveten om att detta inte alls är tillräckligt. ”Det har bedömts att över 4,3 miljoner människor i Kenya behöver hjälp”, säger han.

Röda Korset kan inte ens stödja alla människor i någon by. Det är därför viktigt att människorna i den sårbaraste ställningen identifieras. ”Människorna i Afrika agerar dock alltid som en gemenskap. Många har sagt att vad de än får, delar de med

sina grannar”, säger Abwao. ”Det här hur man lärt sig att klara av torra perioder. Genom att dela säkerställer de att gemenskapen klarar sig från en dag till nästa.”

VARNINGSSYSTEMEN FUNGERAR REDAN NU

Arbetet inför den nuvarande krisen började år 2021, när det började se ut som att torkan blir oroväckande. Torkan är ingen överraskning, säger **Maria Suoheimo**, Röda Korsets områdesrepresentant. Hon är stationerad i Kenya, men följer också situationen i Somalia och Etiopien. ”20 miljoner människor i dessa tre länder är i behov av direkt mathjälp. Det finns redan åtminstone 10 miljoner undernärda barn.”

Suoheimo säger att varningssystemen i fråga om hungerkriser och hungersnöd är verkligen bra. Man vet hur vädret och till exempel havsvattnets temperatur i Stilla havet påverkar torkan i östra Afrika. Likaså såg man tidigt att kriget i Ukraina hotade höja matpriset, och man visste även att coronapandemin hade nollställt de ekonomiska buffertarna hos fattiga människor. ”Det har kommit varningar i tid för även denna torka. Men det

Maria Suoheimo säger att varningssystemen redan är i skick, men att det inte görs tillräckligt för att förhindra hunger.

Peter Abwao ser konsekvenserna av klimatförändringen redan nu i sitt arbete.

borde finnas mer tidigt ingripande”, säger Suoheimo.

I praktiken kommer varningarna, men man reagerar på dem först när läget har blivit allvarligt. ”Världen har många gånger svurit att det aldrig mer ska bli hungersnöd”, säger Suoheimo.

MAN KAN INGRIPA I TID

Suoheimo säger att man på många sätt kan påverka kriser orsakade av torka genom att ingripa tidigt. ”Om man löser underliggande orsaker, såsom fattigdom och brist på skyddsnät, kan man redan göra mycket för att torka inte tillspetsas som hungerkris.”

När meteorologerna ser att väderprognoserna visar att regnperioder är på väg att misslyckas, kan man göra mycket. Kontanta bistånd kan trygga människors utkomst och med vatten och förstärkt foder hjälpa boskap att stå ut med torka.

Röda Korset har också tillsammans med kenyanska staten ett program där man köper boskap av boskapsuppfödare till slakt innan läget är alltför illa. Byborna ges en rejäl kompensation och köttet delas inom lokalsamhället. ”Människorna här

vill hålla stora boskapshjordar, och när torkan slår till är deras förluster ofantliga”, säger Peter Abwao. ”Vi har utbildat människorna i att man skulle kunna minska antalet djur under torka, och när regnen återkommer kan boskapen utökas igen. Många har börjat använda sig av metoden, även om det tar tid att anamma nya seder.”

MATKRIS ÄR ATT HELA SYSTEMET MISSLYCKAS

Suoheimo säger att en matkris inte är en kris med endast en faktor. ”På sätt och vis betyder det att matsystemet har misslyckats, ofta till följd av sociala och politiska skäl. Den orsakar konflikter, men krisen är ofta värre i konfliktkänsliga områden än i andra.”

Projekt på lång sikt för att förbättra matsystemet och matsäkerheten är således viktiga, men när en hungerkris är akut, behövs det andra åtgärder. ”När läget har skridit tillräckligt långt, måste man ge akut nödhjälp”, säger Maria Suoheimo. ”Här i Afrikas horn är man nu i det läget. Människorna behöver vatten, mat och kontanter för att uppfylla sina basbehov.”

Röda Korset strävar efter att bistå fler än 1,5 miljoner människor i Kenya, Etiopien och Somalia. Det

akuta läget kommer inte att lätta inom en snar framtid. Meteorologiska världsorganisationen förutspådde i augusti att de länge inväntade regnen i slutet av år 2022 kommer att misslyckas, och att man i Kenya, Etiopien och Somalia kommer att se avsevärt mindre regn än under normala år.

Maria Suoheimo fruktar att denna kris kommer att finnas bland oss ännu länge, och att det är skäl att även framdeles förbereda sig för liknande kriser, eftersom klimatförändringen är orsaken till allt. ”Perioderna av torka kommer att bli allt tätare och pågå allt längre. Folk har inte hunnit hämta sig från den tidigare innan det redan kommer en ny”, förutspår Suoheimo. ”Man kunde säga att de människor som med egna åtgärder minst har inverkat på klimatförändringen nu lider av den mest.”

Peter Abwao från kenyanska Röda Korset säger detsamma. ”Klimatförändringen är en realitet och perioder av torka med påföljande plötsliga översvämningar kommer att vara vanliga i framtiden. Nu måste man trygga människors direkta behov och därefter fundera på hållbara projekt på lång sikt för att minska kommande lidanden. ■

Styrs även torka av en högre makt?

Kommunikationsdelegat Esa Salminen förde dagbok under sin reportageresa till Kenya i augusti 2022.

22.8.

Isiolo, en provins i mellersta Kenya, visar hur Afrika ofta ser ut. Längs vägkanterna säljer man frukt och får, kor och getter ses rycka ätbart av buskar och gräs, ofta i sällskap av små herdegossar. Men när färden fortsätter till nomadernas marker, blir landskapet ett annat. Man kommer till sandiga fält med gråa förkrympta buskar och träd.

Föraren **Abdul** försäkrar oss att de nog kvicknar till genast när det börjar regna. Men nu har det inte regnat.

flygfält för mindre flygplan. Jag konstaterar att ibland ser här riktigt fint ut. Min kenyanska kollega kvitterar att det finns många rancher här. De ägs av utlänningar, liksom även flygfältet, först och främst av briter. På de bästa odlingsmarkerna produceras snittblommor, kött och grönsaker för export. Vitsen låter eländig, då man samtidigt går hungriga till sömns hos grannen.

Jag vet nog att de kommersiella gårdarna ger de fattiga grannarna arbete och möjligheter, men nog är det

Endast ett par getter nafsar efter de torra träden, den övriga boskapen har antingen dött eller gett sig av till bättre betesmarker.

Sanden dammar och många håller en huva framför ansiktet. Jag borde har förberett mig, tror jag, och skyddar kameran och ansiktet efter bästa förmåga. Man får inte sparka sten här, för det finns mycket ormar i trakten.

Byäldste **Ebenyo Muya** förlorade för några år sedan all sin boskap på 48 kor när män från grannstammen

NOG ÄR DET EN ANING FRÄCKT ATT AVKOMLINGARNA TILL TIDIGARE KOLONIALA HUSBÖNDER FLYGER MED EGNA SMÅ FLYGPLAN ÖVER MOUNT KENYA NATIONALPARK, NÄR DE I NÄRHETEN BER OM ATT MÅTTE DET REGNA ÄVEN HOS OSS.

Fyra regnperioder i rad har gått åt pipan. Nu väntar man på "korta regn", dvs. en liten regnperiod under slutåret. Normala år ger det aningen mer hjälp, men nu skulle även de dropparna var en stor gåva från himlen.

Vägen till huvudstaden i provinsen Isiolo löper längs Afrikas näst högsta berg, Mount Kenya. Nära berget börjar det droppa vatten. En expert vid kenyanska Röda Korset säger att det aldrig är brist på vatten nära berget.

På vardera sidan om vägen breder väldiga kommersiella jordbruk ut sig och vi sneddar även förbi ett privat

en aning fräckt att avkomlingarna till tidigare koloniala husbönder flyger med egna små flygplan över Mount Kenya nationalpark, när de i närheten ber om att måtte det regna även hos oss.

Vägen går över ekvatorn. Vi kör således på jordklotets bulliga mittpunkt. Barn i skoloruniformer går längs vägen till skolan trots torkan. Någon ting är ändå ännu normalt.

23.8

Byn Aukot i provinsen Isiola är den första där vi sätter oss ned för att möta människor mitt i torkan.

stal dem. Jag frågar om inte han kunde stjäla dem tillbaka, eftersom jag från de antropologiska lektionerna minns att folken i Turkana och Samburu är uråldriga blodsfiender, och stäl boskap av varandra, till exempel för att betala brudavgift. Gubben skrockar att han är redan så gammal att han inte längre duger till det. Annars är han bara glad över att katolska nunnor finansierar maten till närskolan, då inte ens han ofta har något att ge barnen att äta efter skolan.

Jag undrar över att kvinnorna som hämtar vatten från vattenpunkten skrattar och helt klar drar skämt. En

av dem, **Scolastica Esekon** säger att det är ett val att vara positiv. När hon för fem år sedan blev änka med åtta barn, beslöt hon att det som singel är bäst att vara positiv, när det inte finns en partner som kan ge stöd. Vet inte om jag skulle kunna tänka positivt i hennes situation.

Dagen till slut rinner det sandigt, brunt blod ur näsan. Jag märker att redan två dagar börjar vara till skada för tankeverksamheten. Det är hett och dammigt, nattsömnen blir knapp. Även lunchen hoppas över, när vi studsar i bilen och knaprar på nötter. När jag lägger nyckeln till hotellrummet på nattbordet, försvinner den. När fotografen **Terjo Aaltonen** börjar tala, minns jag inte vad jag frågat honom.

24.8.

Vi stiger upp när bönekallelsen ljuder, något efter fem.

Körsträckorna är långa, det är värt att komma iväg i tid. Dagen kan inte tänjas i slutänden, det är för farligt att köra i mörkret.

En flock kameler river i träd i staden. Även det är ett tecken på torka – för det mesta hålls kamelerna helst för sig själva i naturen. Det gör även giraffer och strutsar, som här och där ses leta efter vatten.

En vän frågar på Instagram om det är kärvt för mig att vara här. Kanske en aning, men jag har varit i liknande förhållanden ganska mycket. Man vänjer sig vid att se fattigdom.

På något sätt hjälper Röda Korsets väst även med ens egna känslor. Jag är ju ändå med i ett maskineri som gör någonting.

Vi träffar herden **Abdi Buke Tinisan**, som tidigare hade 50 kor. Tolv av dem finns kvar. Byn Sericho har numera även ett par drickspunkter för boskap, men de räcker inte. Fastän djuren får vatten, finns det ingen mat åt dem. Vattenpunkten vattnar inte gräs.

Tinisa är en vacker man som ler då han talar.

Nära byn finns ett fält dit korna släpps ut när det är mer än klart att de snart dör. De vandrar bland sina artfränders kadaver och säckar snart ihop själva. Ibland är stanken hemsk men risken för lejon och andra rov-

djur är inte stor. Det finns just inget att äta på djuren.

Märkliga tankar följer mig i drömmarnas värld, och jag drömmer om livets olidliga meningslöshet.

25.8.

En ny dag, en ny provins. Nu beger vi oss till Garissa, en landsdel där de talar somaliska.

Kenyanerna vill visa oss så många platser som möjligt på en vecka. Det kan man på sätt och vis förstå, men för kommunikationen vore det bättre med en by eller två, då skulle man komma djupare med människorna. Nu går det åt för mycket tid till att sitta i bilen. Samma torka överallt.

I dag är det en stor dag i provinserna, då de nya guvernörerna svär sin ämbetsed. Strax innan vår resa var det allmänna val i Kenya, och utnämningen av den nya presidenten väntar endast på stämpeln. En representant för oppositionen förde valet inför rätta, vilket gör stämningen en aning laddad.

Det talas om valet, men mindre än vad jag hade tänkt mig. För oss berättas det bara om vi frågar, och även då

ganska neutralt. Kenyanerna är stolta över att vallagarna har förbättrats, och man har åtminstone ännu undgått oroligheter.

Halima Korane Abdi, 55, i kommunen Afwein säger att det gör ont när man emellanåt inte kan ge barnen mat. "Men det tar ännu mer ont när jag ser hur mina grannar och vänner lider ännu mer", säger hon. Hon har ett barn med funktionsnedsättning, tipsar byns hövding. Vill gå för att se?

Personer med funktionsnedsättning är ofta de som har allra svagast ställning, och vi frågar om det är passande. Korane Abdi för oss till bakgården, till ett skilt hus. Kvinnan med funktionsnedsättning liknar kanske en tolvåring, men hon sägs vara trettiofem år. Den späda människan är rädd för oss och flyr till sänggaveln, täcker över ansiktet.

Jag låter kameran hänga kring halsen och säger att låt oss gå bort, vi behöver inte skrämma kvinnan. Den kenyanska fotografen tar bilder och ber modern sköta barnet för fotona. Det känns groteskt, men medierna i många länder tror chocker säljer.

I byn Aukot är växterna mest torra och förkrympta.

Halima Korane Abdi (vänster) sörjer mest över att det går ännu sämre för grannarna.

Troligen även i Finland, men jag låter bli att ta bilder. Den rädda, späda kvinnan förblir i mitt minne även utan foton.

Vi har för vana att fråga folk om vad de önskar av framtiden. Särskilt i de mest avsidade byarna svarar folk att det inte finns något att göra här. Gud hjälper, om han vill. De har nog hört om klimatförändringen, men tror inte att människan kan göra något åt den. Allt styrs av en högre makt.

Jag frågar också om man skulle kunna ge sig iväg någonstans härifrån. Nej, sägs det, det finns ingenstans att ta vägen, det är lika torrt överallt.

26.8.

Sista fotograferingsdagen. Internet har tagit slut i telefonen, den svedda huden har återställts och vi har redan vant oss vid dagarna utan lunch. Huvudet fungerar inte ännu heller som normalt.

Konsekvenserna av miljöförändringen är här rena vardagen, men detta är bara början. Vi funderade tillsammans med Terjo om vad som manne händer här om medeltemperaturen faktiskt stiger, till exempel

med två grader. Vad skulle det göra åt regnet och vinden, och därmed djur och människor? Blir en stor av Kenya och Afrikas horns öknar, odugliga för bosättning?

Jag frågade i dag en statstjänsteman vad som händer om följande regn inte kommer. Han sade: "Wow. Det är svårt att ens finna ord till det där. Åtminstone kommer resten av djuren att dö. Och efter det dör människorna." Jag började nästan gråta. Kanske människorna ändå ger sig iväg, innan de gör sin döda boskap sällskap på fälten? Åtminstone försöker?

27.8.

Avresedag. Jag småpratar med journalisten **Gerard Karanga**, som varit med oss. Han är från Nairobi, en trevlig ung man, vars leende ändå falnat av mot slutet av resan.

Han säger att han skäms. Det är hans första känsla. Ibland slänger han bort mat med skräpet och har inte tidigare så här påtagligt sett hur hunger ser ut.

Han sade att han tidigare tyckt att torka är fotogeniskt. Dammiga slätter, människor som går i sand.

KANSKE MÄNNISKORNA ÄNDÅ GER SIG IVÄG, INNAN DE GÖR SÄLLSKAP MED SIN DÖDA BOSKAP PÅ FÄLTEN? ÅTMINSTONE FÖRSÖKER?

Fantastiska solnedgångar.

"Men det här inte fotogeniskt. Det här är en dödsbädd", säger han.

Även han har funderat mycket på att folket här förlitar sig på Gud så att det förlamar.

"Jag har nog samma uppfattning att Gud har gett oss den här platsen att leva på, jordklotet", säger han.

"Men Gud har också gett oss ansvaret för att förbättra sin skapelse. Klimatförändringen är orsaken till allt, och den följer av mänskliga gärningar, inte Guds. Vi kan alla göra någonting mot det här."

Jag hoppas att vi ännu kan. Fastän jag inte tror på Gud, tar jag ändå del i bybornas bön. Måtte det snart börja regna. ■

Översvämningar och förstörelser sedda från skyn

Satellitteknologin har utvecklats med fart under de senaste åren. En finländsk startups radarsatelliter ser genom molnen och kan analysera förstörelser. Man kan också förutse kommande katastrofer med dem.

Om en destruktiv översvämning sker någonstans, är det viktigt att veta vad som har hänt, var det största hjälpbehovet finns och hur hjälparna bäst når fram. Vägarna kan vara i dåligt skick och någonstans kan det finnas ett servicehus eller barnhem som är omgivet av vatten.

Det kan vara svårt att nå fram med bil och det är inte alltid sagt att ens flygplan eller drönare snabbt når platsen, särskilt om man är i avsides trakter i fattiga länder – och där är förstörelserna oftast värst, då varningssystemen sällan har nått människor i tid.

Satelliterna från Esbo kan framdeles vara till hjälp.

Studeranden från Aalto-universitet har grundat ett företag vid namn Iceye, som för stunden har 21 mindre satelliter i cirkulation kring jordklotet.

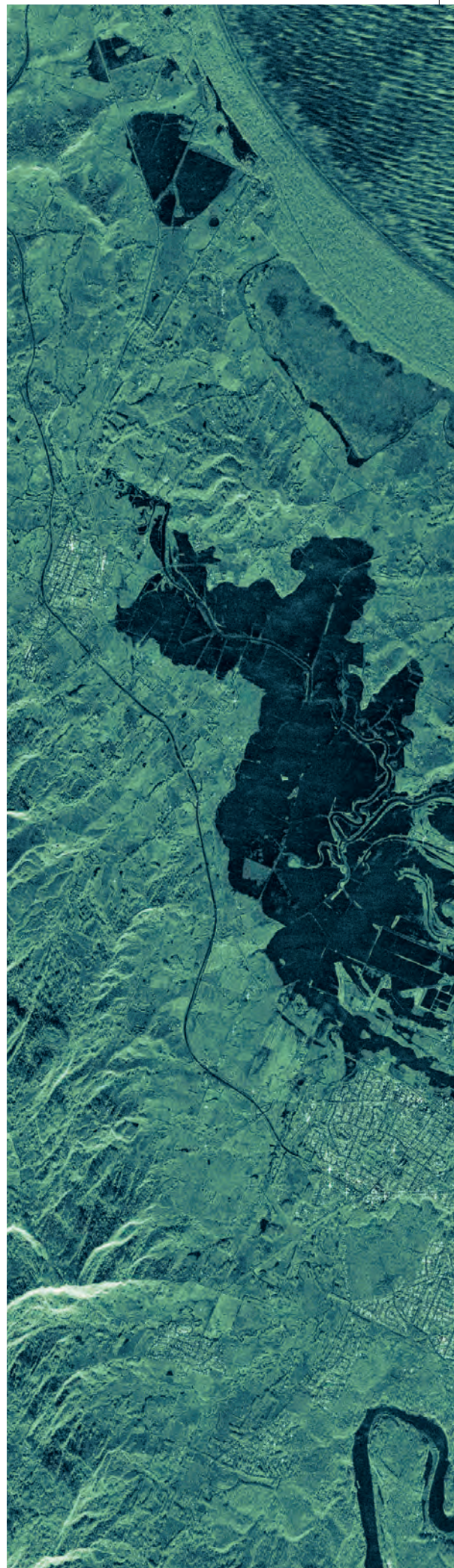
De är så kallade SAR-satelliter, dvs. de synar jorden med radar, i stället för traditionella kameror. Direktör **Shay Strong**, som svarar för Iceyes analysarbete, berättar att det ger många fördelar.

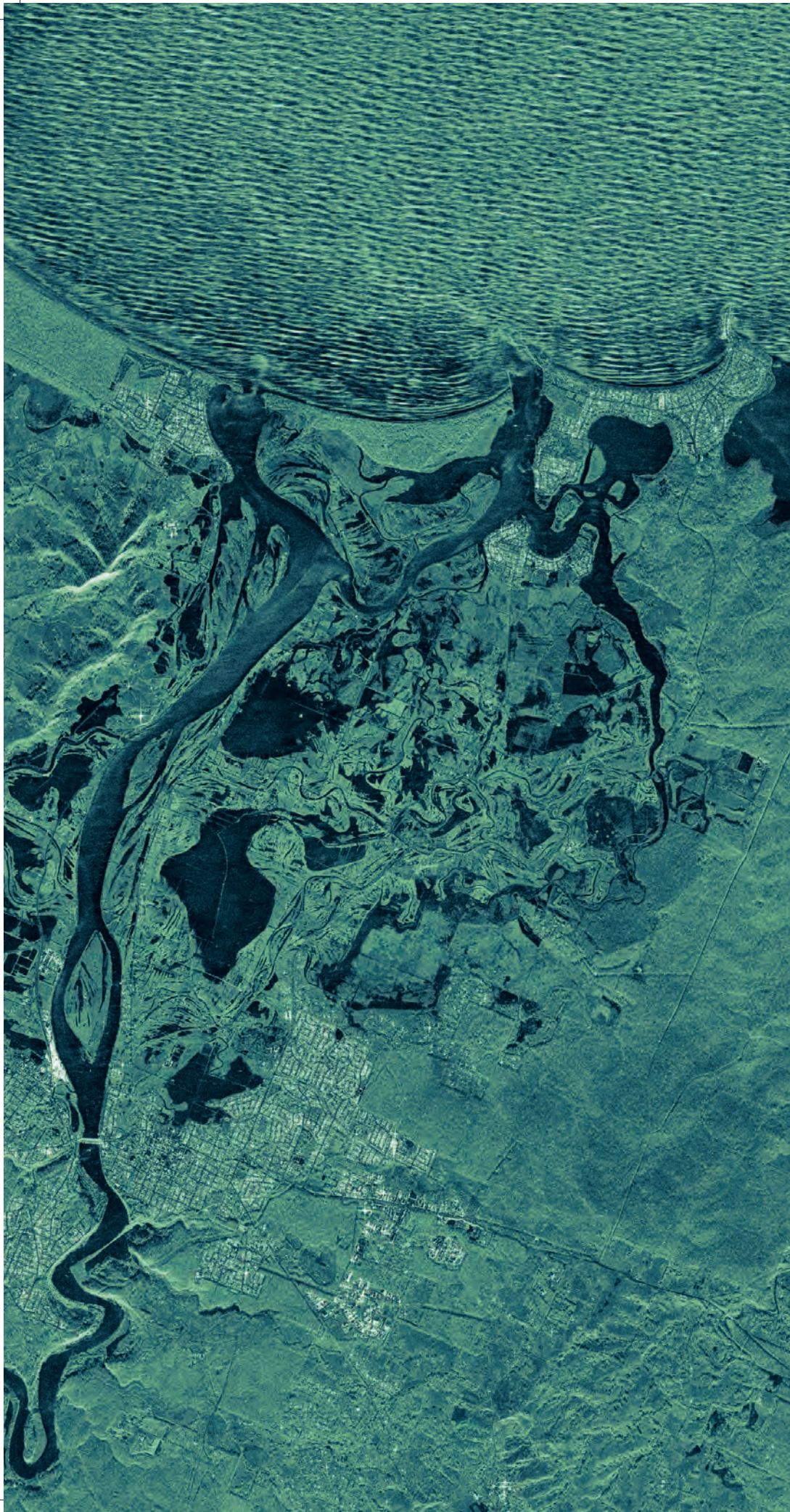
”Radarn fungerar natt som dag och ser genom moln och rök.”

Katastrofer har ofta samband med till exempel storm- och rökmoln, de stör således inte radarsatelliten.

Strong säger att bilderna från Iceye fås i bruk inom ett par timmar efter att katastrofen börjat, och inom ett dygn kan man ganska noggrant ange till exempel djupet och omfånget av översvämningar med en noggrannhet på enskilda byggnader.

Huvudsakliga kunder för Iceye är internationella försäkringsbolag, men samma data skulle också kunna använ-

Avancerad teknik till stöd vid humanitär hjälp

Teknologiska framsteg och nyaste applikationer börjar vara vardag i humanitärt arbete, åtminstone i arbetet hos stora aktörer.

Teknologin kring särskilt mobiltelefoner används på många sätt: hjälpbehövande kan med mobilen ta emot mobilpengar och få livsviktig information, och telefonens positionsdata kan användas till att skapa en lägesbild, se till hjälparnas säkerhet och att berätta om hjälpplatser för de nödställda.

Man har börjat använda drönare åtminstone i Sydafrika och i Ruanda för transport av läkemedel, vaccin och blod till områden som annars är besvärliga att nå. Organisationen Mercy Corps avser börja tillverka proteser och verktyg med 3D-printer på flyktinglägret i Zaatar i Jordanien.

FN:s flyktingorganisation UNHCR har gett flyktingar digitala "ID-kort" med hjälp av blockkedjeteknologi.

Det finns alltid risker då man använder teknologi. UNHCR har sedan 2018 gett rohingyaflyktingar från Myanmar digitala ID-kort. En utredning av människorättsorganisationen Human Rights Watch visar att man sade åt flyktingarna att korten behövs för att de ska kunna få hjälp.

UNHCR delade de insamlade uppgifterna med bangladeshiska staten, som sedan delade dem med myanmariska staten, vars skräckväldet flyktingarna hade flytt.

På grund av sådana händelser är även dataskyddet en tilltagande trend vid humanitärt bistånd.

Shay Strong säger att Iceye vill lära sig att förutse katastrofer med hjälp av data.

das av biståndsorganisationer och av övriga räddare, som är först på plats. Ett samarbete i mindre form kring risker för översvämning pågår redan med till exempel FN:s utvecklingsprogram UNDP i Ghana.

KAN OCKSÅ FÖRUTSE

Iceye har hittills uttryckligen haft fokus på översvämningar, men företaget har även inlett analyser av terrängbränder, jordskred och vindorsakade skador, berättar Strong.

"VID HUMANITÄRA BISTÅND KAN DET VARA VIKTIGT ATT VETA MER OM RISKERNA ÄN ENBART PÅ EN DISIG NIVÅ, VILKA OMRÅDEN ÄR HOTADE UNDER VILKEN TID PÅ ÅRET"

"Vi vill till exempel kunna förutspå vart eld rör sig. Jag skulle ha trott att något annat företag redan har gjort detta, men kanske bildernas pålitlighet och resolution tidigare inte har varit tillräckliga."

Teknologin har utvecklats med snabb fart. Man kan analysera förändringar med några millimeters precision i SAR-bilder och tolka vad som är spår efter normalt liv, och vad som kanske berättar om någonting alarmerande.

Även mänskliga aktiviteter kan ses: nya hjulspår i öknen, stigar som människomassor lämnat efter sig, och så vidare. Dessa data kan var till glädje till exempel för att hjälpa flyktingar eller bedöma säkerheten vid gränser.

Strong säger att Iceye med hjälp av data vill lära sig att förutse händelser, så att företaget kan bistå myndigheterna att ställa beredskap för till exempel katastrofer.

"Ett bra exempel är delstaten New South Wales i Australien, där det har

förekommit aldrig förr skådade översvämningar, där samma hus har lagts under vatten flera gånger under ett år", säger hon.

Med data som insamlats under bara några år kan företaget analysera vilka byggnader som även framdeles löper risk för översvämning.

"Vid humanitära bistånd kan det vara viktigt att veta mer om riskerna än enbart på en vag nivå, vilka områden som är hotade under vilken tid på året", säger Strong.

GEORGE CLOONEY GJORDE LIKA

Det är inte en helt ny sak att nyttja satelliter vid humanitärt bistånd. Skådespelaren **George Clooney** startade 2010 ett projekt där man med hjälp av satelliter försökte förutse och förbygga våldsamheter i Sudan.

Och satelliter har förvisso även annars använts i det humanitära arbetet.

Forskningsinstitutionen Norwegian Centre for Humanitarian Studies

Man får noggranna data om översvämningar snart efter att vattnet har börjat stiga. Därefter behövs det ännu vilja och resurser att reparera skador.

publicerade i slutet av år 2021 en utredning som gav vid handen att satelliter tas till hjälp till exempel vid räddningsoperationer efter jordbävningar och för att uppfölja återuppbyggnad. Bilder kan också visa i vilken riktning lava rör sig och vilka det vore skäl att rädda.

Satelliterna hjälper också att förutspå torka och hungersnöd, eftersom man kan se väderfenomen, torra områden och även jordmånens kvalitet på bilderna. Satelliter används redan nu till att analysera stora skogsbränder.

Organisationen Läkare utan gränser lade 2014–2015 in fler än 90 000 sådana hus på kartan över Guinea som inte hade funnits där tidigare. Det hjälpte med att förhindra spridningen av Ebola.

DATA ERSÄTTER INTE POLITISK VILJA

Även om information är viktig räcker den inte ensam.

George Clooneys satellitprojekt har redan avslutats. Nathaniel Raymond, projektets operativa chef, berättade vid en intervju 2020 för tidskriften Foreign Policy att projektet fick in data som förväntat och de analyserades så som man hade tänkt. Man uppnådde dock inte önskade humanitära resultat, dvs. att hjälpa människor och förebygga våld, i den utsträckning som man hade önskat.

”Dokumentering ersätter inte politisk vilja”, sade Raymond till tidskriften.

Informationen borde också användas. I Sudan varnade man med satellitdata om ett kommande anfall mot staden Kadugli 2011, men den internationella gemenskapen skred inte till några åtgärder, beklagade Raymond för tidskriften.

Även Shay Strong säger att beslutsfattare kan bistås endast upp till en viss punkt. Iceye har deltagit i ett projekt där avskogning i Brasilien undersöktes. ”Vi kan säga var träd faller varje dag, men den brasilianska regeringen

har sedan antingen använt eller inte använt informationen.”

Man kan sätta sig ned med regeringen och vägleda i att använda data, och det har Iceye gjort tillsammans med försäkringsbolagen. Det har klarat att data också måste vara så tillgängliga och användbara som möjligt.

”Man kan inte anta att kunden ska ta en doktorsexamen för att förstå data”, säger Shay skrattande.

”Man måste skapa till exempel tabeller, kartor och telefonappar.”

Det krävs en aning användarundersökningar och att tjänsteleverantören förstår kundens behov. Iceye har tillsammans med försäkringsbolagen anställt experter och strävat efter att förstå deras arbetsmetoder så väl som möjligt.

”Jag kan mig tänka att detta även gäller för många andra aktörer som kunde använda dessa data”, säger Strong. ■

Fyra krisers förbannelse

När allvarligheten och omfattningen av coronapandemin med dithörande hotbilder våren 2020 med full kraft trängde in i det allmänna medvetandet, har många efteråt berättat att de till och med känt rena dödsrädslan. Man var mycket bekymrade över huruvida de ekonomiska resurserna i det egna landet eller ute i världen räcker till att möta utmaningen från viruset.

Inom medicinen genomförde man en massiv mobilisering, även så avseende ekonomin. Överallt i världen tycktes sedeltryckerierna trycka "nya" miljarder för att möta behoven för världsekonomin, som sviktade på randen till en avgrund. Mänsklighetens beteende förändrades i praktiken över en natt. Plötsligt tvättade man händerna för brinnande livet, täckte över ansiktet med en mask, och rullade ihop livet – i mån av möjlighet – mellan fyra väggar.

Coronapandemin har varit en kris där det krävdes ett smidigt samspel mellan jordklotets alla resurser för att klara sig ur den. Mobiliseringen av resurser har även i praktiken varit historiskt omfattande, fastän det än finns fogar kvar att jämna ut.

Världsbanken har beräknat att coronan kostar världsekonomin 12,5 biljoner USA-dollar före 2024. En biljon är tusen miljarder... Som referens kan nämnas att världens totala brutonationalinkomst 2020 uppgick till 85 biljoner dollar.

SYNDROMET DEN NYASTE KRISEN

Mänskligt sett är det förståeligt att den mest aktuella krisen bemäktigar bandbredden i vår hjärna och våra hjärtan och förskjuter alla andra saker i bakgrunder. Så gick det med coronan, när den för en stund ställde klimatet och naturen i glömska, och så gick det även med coronan själv: det djupaste medvetandet om coronan har redan försvunnit när krisen i Ukraina bemäktigat lufterummet för bekymmer.

Detta så kallade "nyaste krisens syndrom" har lagt sig över verkligheten av kriser för mänskligheten. I stället för en kris som stiger upp och över allt annat har vi i nuläget fyra kriser på varandra, som kräver att alla våra intellektuella och materiella resurser används samtidigt.

Bakom krisen i Ukraina och coronapandemin stiger en mörk stormfront där klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald avancerar såväl tillsammans som var för sig. De är kriser som hotar livet på jordklotet, där problemet är att de avancerar alldeles för långsamt för nyhetsflödets krav. Visavi framtiden för mänskligheten och jordklotet avancerar de dock alldeles för snabbt.

Klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald når vårt medvetande som bitarna i ett pussel. Någonstans är det översvämning, någon annanstans mäts temperaturer

Sönderskjutet hus i Ukraina: Konflikten i Ukraina.

En kvinna planterar mangroveträd i Thailand: förlusten av biologisk mångfald stävjas.

Grupp människor som förfäras sig över ett av det värsta jordskreden i Nepals historia: skadorna som klimatförändringen orsakar har många ansikten.

En frivillig på FRK vägleder till en vaccinationspunkt: coronapandemins vardag.

**FYRA KRISER
1-2-3-4**

Varje kris av dessa fyra kräver all vår
uppmärksamhet, men vi måste kunna
klara oss ur alla.

på över 50 grader. Man är orolig över avverkningen av Amazonas regnskogar. Är de pollinerande insekterna på väg att försvinna?

Glimtar här och där, men pusslets helhetsbild fattas. Klimatet förändras inte på en dag, och förändringen är inte entydigt klar. Naturen försvinner inte med en gång, och en del av utdöende arter har människan inte ens ännu hunnit identifiera.

I stället för att ha fokus på den senaste megakrisen som härjar inpå oss borde vi förmå se längre, ända till horisonten och över den. Endast då ser vi verkligheten av utmaningarna framför oss, och kan förstå vad framtiden kräver av oss enskilt och alla tillsammans.

NATUREN GER OSS EKOSYSTEMTJÄNSTER

Förlusten av biologisk mångfald har omtalats mindre ofta, är svårare att uppfatta och har framskridit glimtvis genom två utvecklingsförlopp.

Industriländernas organisation OECD har beräknat att naturen producerar så kallade ekosystemtjänster för 125–140 biljoner dollar om året åt mänskligheten. Alltså halvvannan gång mer än vad människorna själva åstadkommer på ett år som bruttonationalprodukt.

Ekosystemtjänsterna innefattar allehanda ting till nytta för oss, såsom pollinerande insekter, översvämningsskydd i mangroveskogar och våtmarker samt värdet av naturliga råämnen.

Utöver nyttan som vi får från naturen upplever vi även förluster till följd av egna aktiviteter eller bristen på dem. Förlusten av biologisk mångfald gör enligt OECD att vi blir utan ekosystemtjänster till ett värde av 4–20 biljoner om året. Utarmningen av jordmånen ger en förlust på 6–11 biljoner om året.

Rena ekonomiska kalkyler visar att det är 10–100 gånger billigare att försvara diversiteten i naturen än vad kostnaderna för konsekvenserna av försummelserna kommer att vara.

För att inse proportionen av utmaningen som vi står inför är det

viktigt att anamma till exempel kontinuiteten hos tre uppgiftsnivåer kring klimatförändringen.

Vi måste kunna begränsa uppvärmningen till en så låg nivå som möjligt. Om vi misslyckas med det, har vi inte tillräckliga resurser att genomföra anpassnings- och beredskapsåtgärder i erforderlig omfattning. Kritiska problem når i värsta fall igenom från den första nivån.

Vi måste kunna vidta tillräckligt många åtgärder för beredskap och anpassning. Om vi misslyckas med det, har vi inte tillräckliga resurser att möta konsekvenserna av de katastrofer och katastrofala förändringar som följer av det. Redan den nuvarande katastrofnivån är för hög i relation till de tillgängliga ekonomiska resurserna.

Man måste lyckas på alla tre nivåer i tillräcklig utsträckning. Alternativet är okontrollerad humanitär nöd, och kaoset som följer på den. Vår blick och vårt omdöme bör nå ur nuläget till horisonten och över den.

Vi har alltså åtminstone fyra parallella kriser i världsklass, varav respektive kris i sig tycks kräva alla våra tillgängliga resurser, åtminstone vår kollektiva intelligens, psykofysiska tolerans, inom sektorerna för vetenskap, produktutveckling och ekonomi.

Det diskuteras inte alls om betydelsen av världsekonomin i denna ekvation. När man skriver frågan "What is the purpose of the world economy?" i en sökmotor får man svaret: "Trade" i sin enklaste form. I detta tidevarv finns det ett akut behov av att världsekonomin skulle användas till annat än att endast vara ett medel för handel.

Tänk om syftet med världsekonomin vore – aningen naivt sagt – att finansiera eller möjliggöra det som mänskligheten förmår? Skulle någonting förändras?

Skäligen. Verkligen. ■

Megakriser döljer nya kriser

När man krasar en aning på megakriserna som avbildas här, avslöjas nya utmaningar bakom dem. Följderna av krisen i Ukraina innefattar utöver den helt konkreta förstörelsen och döden även nya geopolitiska fläckar, problem kring tillgången och priset på energi, vansinnigt accelererande inflation och en tilltagande matkris, som i sin tur kan ha myriader av samhälleliga konsekvenser.

Det krävs ständig seghet kring hälsan. Vid sidan av den akuta coronakrisen borde vi förmå höja vår förmåga att möta nästa pandemi i något skede, och hitta lösningar mot hotfullt tilltagande resistens mot antibiotika.

I stället för en fyra krisers förbannelse kan vi väl tala om åtta eller tio kriser?

Kriser uppträder även parallellt och påverkar tillsammans. I Somalia lider man nu till exempel av torka med påföljande hungersnöd, där coronapandemin, alltså jämt i spridning, ackompanjeras av klimatförändringen, förlust av biologisk mångfald samt effekterna av konflikten i Ukraina på det internationella matläget.

TÄNK OM SYFTET MED VÄRLDSEKONOMIN VORE ATT MÖJLIGGÖRA DET SOM MÄNSKLIGHETEN FÖRMÅR?

Riskzoner förnyades!

Färdiga uppgifter och fakta om konflikten i Ukraina

Röda Korset erbjuder skolor och läroanstalter mångsidiga svenskspråkiga undervisningsmaterial samt stöd och redskap för att ordna temadagar. På sproppimateriaalit.fi har vi samlat avgiftsfria material till stöd för lärarnas fostringsarbete. På webbplatsen hittar du lätt helheter att ta bruk om global fostran, vänskap och kompisfärdigheter, första hjälpen och hälsa, krigets regler samt jämlikhet för varje åldersgrupp från småbarnspedagogik till vuxenutbildning, allt på samma digitala plattform.

AKTUALITET HAR BEAKTATS

Det är vårt mål i en ständigt föränderlig värld att Röda Korsets läromaterial även ska erbjuda stöd för behandling av aktuella teman. Läromaterialet Riskzoner innehåller därför även ett avsnitt om konflikten i Ukraina. Efter att ha funderat på konflikten kan elever i alla åldrar och med hjälp av avsnittet hantera såväl konfliktens bakgrund som hur den framskrider samt dess inverkan på flyktingläget i Europa och hur biståndsarbetet utförs i konflikten.

FÖRSTÅElsen OM VÄRLDEN ÖKAR

Med läromaterialet Riskzoner kan man också studera många risker som råder i världen, samt hur man klarar sig med dem. Materialet innehåller fakta, animationer, uppgifter, videor samt berättelser ur det verkliga livet om jordbävningar, tsunamier, orkaner, torra, översvämningar, klimatförändringen, corona, kolera, ebola, hiv och aids, konflikter, landsflykt, terrängbränder, vatten, mat och nu således även konflikten i Ukraina. Med läromaterialet kan barn och ungdomar förstå världen lite bättre. Det hjälper dem att bilda sig en uppfattning om orsak och verkan vid utmanande situationer och uppmuntrar dem även att fundera på lösningar.

LÄTT ATT TA I BRUK

Nytt i helheten Riskzoner är nu att det ställts upp färdiga uppgifter för eleverna, vilket väsentligt ökar användbarheten av läromaterialet. En del av uppgifterna kan utföras och kontrolleras av eleverna självständigt, medan det är skäl att utföra andra under ledning av och diskussion med läraren. Helheten av uppgifter har planerats för att motsvara lärarnas och olika elevers behov så väl som möjligt. Differentiering, dvs. användning av samma material för olika elevers behov är också uttänkt på förhand.

Helheten är lätt att ta i bruk utan större planering i förväg och även enskilda avsnitt av det kan användas. Läromaterialet Riskzoner finns också på finska och engelska, samt på klar-språk-finska. ■

Abdi Buke Tinisa i Kenya vallar sin boskap på bete i byn Sericho, som härjas av torka.

Foto: Esa Salminen

Röda Korset

Finlands Röda Kors
Fabriksgatan 1 a
00140 Helsingfors
tfn 020 701 2000

www.punainenristi.fi
www.sproppimateriaalit.fi

Heureka

Tidskriften Riskzoner har samband med utställningen Mitt i katastrofen på Vetenskapscentret Heureka och delas där ut gratis.

Stöds av Finlands
utvecklingssamarbete

